

**GÜZEL SANATLAR LİSELERİ BATI
MÜZİĞİ KORO DERSLERİNDE KORO
TINISI ELDE ETMEDE KULLANILAN
YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Melike BOZKUŞ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

Eylül, 2017

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜZEL SANATLAR LİSELERİ BATI MÜZİĞİ KORO
DERSLERİNDE KORO TINISI ELDE ETMEDE
KULLANILAN YÖNTEMLERİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Hazırlayan
Melike BOZKUŞ

Danışman
Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

AFYONKARAHİSAR 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "Güzel Sanatlar Liseleri Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirilmesi" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

14.09.2017

Melike BOZKUŞ

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

İmza

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

Jüri Üyeleri : Yrd. Doç. Dr. Sevgi TAŞ

: Yrd. Doç. Dr. Gülnihal GÜL

Müzik Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Melike BOZKUŞ'un "**Güzel Sanatlar Liseleri Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirilmesi**" başlıklı tezi, 14.09.2017 günü saat 14.00'da Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Celal DEMİR
Enstitü Müdürü

ÖZET

GÜZEL SANATLAR LİSELERİ BATI MÜZİĞİ KORO DERSLERİNDE KORO TİNİSİ ELDE ETMEDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Melike BOZKUŞ

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI

Eylül 2017

Danışman: Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

Araştırma, Güzel Sanatlar Liseleri Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirilmesi' ne yönelik bir çalışmadır. Çalışmada, Güzel Sanatlar Liselerinde Batı Müziği Koro Dersine girmekte olan eğitimcilerin tını elde etmek amacıyla kullanılabileceği düşünülen yöntemleri kullanıp kullanmadıkları ve ne sıklıkta kullandıklarına yönelik sorular sorulmuş ve bu yöntemlerin kullanılma durumu sorgulanmıştır.

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liselerinde verilmekte olan Batı Müziği Koro Derslerinde koro tınısı elde etmeye yönelik kullanılması beklenen yöntem ve tekniklerin kullanılıp kullanılmadığının tespit edilerek, bu yöntemlerin tanınmasını, ilgi uyandırmasını ve kullanılmaya başlanmasını teşvik etmektir. Araştırmada, tını elde etmeye yönelik yöntemlerin yaygın olmadığı ve yeterince kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Koro Tınısı, Koro Dersleri, Güzel Sanatlar Liseleri.

ABSTRACT

EVALUATION OF THE METHODS USED IN PRODUCING TIMBRE IN WESTERN MUSIC CHOIR LESSON OF FINE ARTS HIGH SCHOOLS

Melike BOZKUŞ

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC**

September 2017

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN

The research is a study on the evaluation of the methods used in obtaining timbre in choir lessons regarding European music at high schools of fine art. Throughout the research educationalists attending choir lessons regarding western music at high schools of fine art have been asked whether they successfully applied the presented methods or not and if so how often they use it and the status at which they are used.

The aim of this research is to identify if the methods and techniques aimed for obtaining timbre in choir lessons regarding European music at high schools of fine art are being used or not and to encourage implementation of these methods. It has been concluded that the methods used in obtaining timbre in choir lessons is not used widely and sufficiently.

Key Words: Timbre, Choir Lessons, High School of Fine Arts.

ÖNSÖZ

Müzik eğitimciliği sabır ve titiz çalışmayı gerektiren bir iştir ve bir topluluğa müzik eğitimi verirken onları yönetmek ve birlikte müzik yapmayı öğretmek gerekir. Korolar müzik eğitiminin önemli bir boyutunu oluştururlar ve toplumun eğitiminde bile etkin bir rol üstlenirler. Başta, bunu fark ederek, koro eğitimciliğine yönelmemi sağlayan değerli hocam tez danışmanım Doç. Dr. Emel Funda TÜRKMEN' e, tezin istatistik çalışmalarını yürüten ve her başımız sıkıştığında yardıma koşan Yrd. Doç. Dr. Üzeyir KEMENT'e ve tezin düzenlemeler kısmında bana desteğini esirgemeyen arkadaşım Filiz YILDIZ'a teşekkür ederim.

Çalışmalarım boyunca maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili anneme, babama, kardeşime yürekten teşekkür ederim.

Melike BOZKUŞ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YEMİN METNİ	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. MÜZİK EĞİTİMİ	3
1.1. GENEL MÜZİK EĞİTİMİ, AMATÖR MÜZİK EĞİTİMİ, MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ.....	7
2. GÜZEL SANATLAR LİSELERİ'NİN MÜZİK EĞİTİM TARİHİNDEKİ YERİ.....	10
2.1. GÜZEL SANATLAR LİSELERİ KURULUŞU VE AMAÇLARI.....	10
3. KORO VE KORO EĞİTİMİ	12
3.1. KORO EĞİTİMİ	16
3.2. KORONUN İŞLEVLERİ.....	20
3.3. EĞİTİM AMAÇLI KOROLAR.....	22
3.3.1. Gençlik Koroları.....	23
4. KOROLARDA ARANAN NİTELİKLER VE DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ.....	23
4.1 KORODA ENTONASYON.....	24
4.2. TEKNİK ÖZELLİKLER (MÜZİKAL YAPI, YORUM VE DİNAMİKLER)	26
4.3. KORODA TINI (TİMBRE)	28
4.3.1. Koroda Tınıyı Etkileyen Etmenler.....	28
5. KODALY YÖNTEMİ VE KORO EĞİTİMİNDE TEKNİKLER	29

6. PROBLEM VE ALT PROBLEMLER	32
7. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	32
8. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	33
9. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI	33
10. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	33
11. TANIMLAR.....	34
12. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	35

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	36
2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	37
3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	37
3.1. VERİLERİN İŞLENMESİ VE ÇÖZÜMLENMESİ.....	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR....	41
2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR.....	48
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR....	57
4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR.	58
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	62
KAYNAKÇA	65
EKLER.....	69
EK 1. Anket.....	69
EK 2. Uzmanlarla Yapılan Görüşmede Sorulan Sorular	74

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Katılımcıların Mezun Olduğu Okula İlişkin Frekans Analizi	40
Tablo 2. Katılımcıların Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Analizi	41
Tablo 3. Katılımcıların Yönettiği Koroya İlişkin Frekans Analizi	41
Tablo 4. Katılımcıların Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaları Kullanmalarına İlişkin Görüşleri	42
Tablo 5. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “Tek Sesli Egzersizleri / Ses Alıştırmaları” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri	42
Tablo 6. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “İki Sesli Tını Çalışmalarını” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri.....	43
Tablo 7. Katılımcıların Koro çalışmalarında “Üç Sesli Tını Çalışmalarını” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri.....	44
Tablo 8. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “Kadans Seslendirme Çalışmalarını” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri.....	44
Tablo 9. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “Pentatonik Dizi Oyunları”nı Kullanmalarına İlişkin Görüşleri.....	45
Tablo 10. Katılımcıların Derslerde, Ses Gruplarının Birbirlerini Dinlemeleri ve Gerekliğinde Bir Ses Grubunun Önde Duyulmasını Sağlamaya Yönelik Tını Çalışmaları Yapmalarına İlişkin Görüşleri	45
Tablo 11. Katılımcıların, Derslerde Seslendirilen Eserdeki Farklı Partileri İkişerli Olmak Üzere (Soprano-Alto veya Tenor-Bas) Seslendirerek Tını Çalışması Yapmalarına İlişkin Görüşleri	46
Tablo 12. Katılımcıların, “El İşaretleri, İki Sesli Tını Çalışmaları, Üç Sesli Tını Çalışmaları, Dört Sesli Tını Çalışmaları, Dinleme Çalışmaları, Kadans Çalışmaları ve Pentatonik Dizi Oyunları” arasında en sık kullandıkları çalışmalara İlişkin Görüşleri	47
Tablo 13. Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 14. Eğitim Durumuna İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	49
Tablo 15. Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaların Kullanımına Yönelik T Test.....	49
Tablo 16. Üç Sesli Tını Çalışmaları Kullanımına İlişkin Anova Analiz Sonuçları	50
Tablo 17. Yönetilen Koroya İlişkin Anova Analiz Sonuçları	51
Tablo 18. Katılımcıların, “Koro Çalışmalarında “Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaların Tını Elde Etmede Kullanımını Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri.....	51
Tablo 19. Katılımcıların, Koro çalışmalarında “Tek Sesli Egzersizleri/Ses alıştırmaları” Kullanımını Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri.....	52
Tablo 20. Katılımcıların, “İki Sesli Tını Çalışmalarını” Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri.....	53
Tablo 21. Katılımcıların “Üç sesli Tını Çalışmalarını” Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri.....	53
Tablo 23. Katılımcıların “Pentatonik Dizi Oyunları”nı Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına ilişkin Görüşleri.....	54

Tablo 24. Vücut Kullanımının ve Kadans Kullanımının Yönetilen Koro türüne Göre anlamlı farklılık bulunmasını sınyan karşılaştırma testi TUKEY HSD Test Sonuçları	55
Tablo 25. Grup Tını Kullanımı ve SATB Ses Gruplarının Yönetilen Koro Türlerine Yönelik Anlamlı Farklılık Bulunmasına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Sonuçlarından Scheffe Test Sonuçları	56
Tablo 26. Katılımcıların, Koro Çalışmalarında Kodaly El İşaretlerini Kullanmalarına İlişkin Görüşleri	57
Tablo 27. Katılımcıların, Kodaly El İşaretlerinin Kullanımını ”Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri	57
Tablo 28. Uzmanların Koro Tınısı Elde Etmeye Yönelik Görüşleri	59
Tablo 29. Uzmanların Güzel Sanatlar Liselerinde Verilmekte Olan Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Neler Olduğu ve Koro Tınısının Nasıl Elde Edileceğine İlişkin Görüşleri.....	60
Tablo 30. Uzmanların Güzel Sanatlar Liselerinde Verilmekte Olan Koro Derslerinde Kodaly El İşaretleri, İki Sesli Tını Çalışmaları, Üç Sesli Tını Çalışmaları, Dört Sesli Tını Çalışmaları, Dinleme Çalışmaları, Kadans Çalışmaları, Pentatonik Dizi Oyunları Gibi Yöntemlerin Tamamı Kullanılabilir mi?” Sorusuna Yönelik Görüşleri	60
Tablo 31. Uzmanların Kodaly Yaklaşımında Yer Alan Çeşitli Yöntemlerde Kullanılan El İşaretlerinin Koro Tınısı Elde Etmede Başvurulabilir Olmasına Yönelik Görüşleri.....	61
Tablo 32. Uzmanları Koro Tınısı Elde Etmede Özellikle Üzerinde Durulması Gereken Konular Üzerine Görüşleri?.....	61

GİRİŞ

Müzik, bireyin yaşamında doğduğu andan itibaren etkin bir rol üstlenir. Yaşamı boyunca her yerde karşılaştığı bir etkinlik, bir öge olur. Müzik, eğitimle biçimlenerek bireylerin yaşamındaki rolünü güçlendirir. Bu eğitim ailede dinlediği ninni ve şarkılarla başlar böylelikle bir kültür aktarımı gerçekleşmiş olur.

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi verilen kurumlarda müzik eğitimi Konservatuarlarda ortaokul düzeyinde başlamakta, güzel sanatlar liseleri ise ortaokuldan sonra müziğe yönelen öğrencileri kabul eden okullar olarak karşımıza çıkmaktadır. Önceleri müzik programlı lise görünümünde olan bu okullar zamanla mesleki müzik eğitimi veren kurumlar haline dönüşmüş, daha çok müzik eğitimcisi yetiştiren Eğitim Fakültelerine hazırlık niteliği taşıyan okullar haline gelmişlerdir.

Koro dersleri, bu program içerisinde bu evrenin özellikleri dikkate alınarak 10. sınıf düzeyinde başlamakta, haftada iki saat olarak planlanmaktadır. Güzel Sanatlar Liseleri Batı Müziği Koro Derslerinde hem toplu ses eğitimi verilmekte hem de öğrencilerin çoksesli duyma ve dinleme alışkanlıkları geliştirilmektedir. Ayrıca, öğrencilerin birlikte bir takım müzikal ürünleri ortaya koydukları bir ders niteliğinde olması, birlikte çalışıp kaynaştıkları ortamlar olması nedeniyle de büyük önem taşımaktadır.

Batı Müziği Koro Dersleri, çoksesli işitme ve birbirini dinleme gibi konularda pek çok farklı yöntemin kullanılmasını gerektiren bir yapıya sahiptir. Ders sürecinin planlanması, bir çoksesli şarkının öğretilmesi ve seslendirilmesi çalışmalarının çok daha ötesinde birtakım çalışmalar yapmayı gerektirmektedir. Bu yapısı üzerinde çalışmayı gerektirmekte, bir koroyu koro yapan, etkili bir seslendirme ve seslerin bir bütün halinde estetik bir biçimde duyulmasını sağlayan tını olgusunun geliştirilmesi önemli bir boyutu oluşturmaktadır.

Koroda ses eğitiminde ses üreten kasların kullanımının öğretilmesi gerekir. Vücudumuzdaki kas gruplarını ve sesi oluşturan organları bilmek, nefesi ve sesin olanaklarını dengeli bir şekilde kullanmayı kolaylaştırır.

“Koro” sanatı; başta insan seslerinin ayrı ayrı veya kendi içlerinde farklı ses gruplarının oluşumuyla bir araya gelmiş ses ve sözle ifadelendirilen toplu şarkı söyleme biçimidir. Korolar kalabalık gruplardan oluşan sanatsal aktarımların yapıldığı sunumlardır.

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Liseleri Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemleri Değerlendirmeye yönelik olup, koro tınısı geliştirmeye yönelik çalışmaların bu derslerde kullanılıp kullanılmadığı, kullanılıyorsa faydalı olup olmadığı tespit edilmeye ve el işaretlerinin kullanımının koro çalışmalarında yer alıp almadığı ve tını ile olan bağlantısı öğrenilmeye çalışılmıştır. Ayrıca koro çalışmalarında yapılabilecek tınıya yönelik farklı etkinliklere dikkat çekmeye yönelik bir çabaya da sahiptir.

Araştırmada koro eğitiminde tını çalışmalarına yönelik kaynak tarama yoluyla bilgi edinilmeye çalışılmış, ülkemizdeki koro eğitiminde bu öğenin gelişimine yönelik, ne tür çalışmalar yapıldığı incelenmiş, daha sonra bu yapılan çalışmaların Güzel Sanatlar Lisesi Batı Müziği Koro Derslerinde kullanılıp kullanılmadığı ve kullanılıyorsa faydalı bulunup bulunmadığını öğrenmek üzere birincil veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında ankete katılan kişilerin eğitimsel özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmış ve tablo halinde gösterilmiştir. Ayrıca, ankette koro şeflerine yöneltilen her soruya ilişkin vermiş oldukları cevapların, frekans ve yüzde dağılımları ile birlikte, her bir ifadeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerinin analizleri SPSS istatistik programı ile yapılmıştır.

Sonuç olarak araştırmada Kodaly işaretleri, el işaretleri ve fonomimi olarak adlandırılan işaretlerin yeterince bilinmediği sadece kısaca varlığından haberdar olduğu ve tını için kullanılmadığı anlaşılmıştır. Entonasyonu sağlamanın tınıyı sağlamada yeterli olacağı görüşü dikkati çekmektedir. Genel görüşler çerçevesinde, tınıya yönelik çok fazla bir çaba ve ayrıca etkinliklere başvurulmadığı anlaşılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. MÜZİK EĞİTİMİ

Müzik, insan yaşamının her evresinde var olan bir olgudur ve doğduğu andan itibaren seslerle kurulu bir dünyada yaşayan insan iletişim kurarken de seslerden yararlanır. Çevresindeki her şeyin bir sesi vardır ve dünyayı seslerle tanımaya hissetmeye başlar. İşitme duyu organları arasında görme yetisinden sonra en önemli bir diğer duyudur. İnsanın çevresini algılamasında, tanınmasında ve değerlendirmesinde önemli işlevler üstlenmiştir. Çıkarıldığı sesler ve sesleri çıkarma biçimi iletişiminin ilk basamağını oluşturur.

“Doğduktan sonra çıkardığı ilk ses onun ilk müzik denemesi denilebilecek bir sestir, duygusal ve bilinçsel iç dünyasının sesi olarak da nitelendirilebilir. Sese dayalı kültürü, büyüdükçe içinde yaşadığı ortama, kültürüne, aldığı eğitime, duygusal, düşünce yapısına bağlı olarak estetik kazanımlar ile şekillenir” (Otacıoğlu, 2008: 1).

Müzik, insanın ruhuna duygu ve coşku verir, ritminde gizli bir büyü vardır ve bununla insanı harekete geçirerek insanları etkiler. Birçok içsel mesaj müzik yoluyla verilebilir. Duygulanmamız, coşmamız, hüzünlenmemiz, oynamamız, durgunlaşmamız bir müzik sayesinde olabilir. Müzik kavramı farklı yazarlar tarafından farklı yönleriyle de ifade edilmektedir. Gökçe (2010: 7-8) müziği; tüm insanların hayatının içinde vazgeçilemeyen, mutlak etkin olan ve bütünü kapsayan bir öge olarak ifade etmektedir. Ayrıca müzikten hoşlanmayan ya da hayatında var etmeyen kimseye neredeyse rastlamanın mümkün olmadığını ileri sürmektedir.

Müziğin kavramsal yönüne vurgu yapan Uçan (1994: 29) ise, müziğin, duygu, düşünce ve tasarım izlenimleri ve o arada başka gereçlerin katkısıyla belli durum olgu ve olayları belli amaç ve yöntemle belirli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerle anlatan estetik bir bütündür şeklinde bir tanımlama yapmaktadır. Müzik kelimesinin etimolojik yönüne vurgu yapan Say (2005: 357) Yunanca “musiketechnē” meleklerin sanatıdır, bu deyim, müzik sanatına yüceltici bir anlam yükler. Bütün sanatlar gibi müziğin de insanüstü gibi görünen yaratıcı gizleri vardır; ancak onları açığa kavuşturmak için müzik sanatını bütünüyle kavrayan nesnel ve yalın bir tanımdan yola çıkarmak gerekir şeklinde müziği açıklamaktadır.

“Müzik hem sanattır hem de bilim dalıdır. Dolayısıyla hem duygusal olarak algılanabilen hem de akıl ile kavranabilen bir yapısı vardır. Herhangi bir sanat ya da bilim dalındaki gibi müzikte de bilgiye ya da ustalığa giden yolda “kestirmeler” in olmadığı belirtilir. Müzik dinlemekten hoşlanan ama müziğin dilinden anlamayan bir müzik sever, tatilini geçirmek için gittiği bir ülkenin doğal güzelliklerini gören, o ülke halkının davranış biçimlerine tanık olan, konuşmalarını dinleyen ama söylenenlerin tek sözünü bile anlamayan bir turiste benzer. Duymasına duyar ama anlamaz” (Akt. Otacıoğlu, 2008: 1).

Müzik sanatının hem bir sanat hem de bir bilim dalı olarak kabul gördüğü ve çok farklı yönleriyle insanı derinden etkilediği bilinmektedir. Müziğin, sözle anlatılmayana anlatma sanatı olarak nitelendirilmekte, sözcüklerin anlatabildiği, zekânın kavrayabildiği şeylerin çok ötesine gidebildiği düşünülmektedir. “Müziğin alanı, belirsizliğin, elle tutulamayanın, düşlerin alanı olarak görülür. İnsanların bu dili konuşabilmelerini, Tanrının bizlere verdiği en büyük zenginliklerden biri olarak görürüm” diyen orkestra şefi Charles Munch müziğin insanı nasıl eşsiz bir duygu ortamına sürüklediğini vurgulamıştır” (Munch, 1990: 18).

Diğer yandan Konfüçyüs, duyuların dışa vurumunu ses ile tanımlar. Müziğe ontolojik tanımlama getirir ve müziğin yer ile gök arasındaki uyum olduğunu söyler Pythagorasise, Evrendeki cisimlerin hareket ederken belirli aralıklarla ses çıkardığını söyler. Ona göre, ruhun temizlenmesinde müzik bir araçtır. Sokrates, kendi içinde ilahi bir Daimonion’un yani tanrıdan gelen bir sesin varlığına inanmış ve bu sesin kendisini, yapılması ya da yapılmaması gereken şeyler üstünde uyarmakta olduğunu ifade eder (Yıldırım, Koç, 2006: 30-32).

“Tüm bu açıklamalardan yola çıkarak müzik terimi, insanı insan yapan özelliklerden sayılabilecek bir kavram olarak ifade edilebilir. İnsan, doğumunda ilk “ınga” sesi ile dünyaya gelmektedir. Bebeğin ilk “ınga” sesinde bir frekans ve ritim

vardır. Bu olgu insanı müzik ile bağdaştırmaktadır. Günümüzde birçok araştırmann da önerdiği üzere müziğin anne karnındaki çocuğun ruhsal, fiziksel ve düşünsel özelliklerini geliştirebileceği düşüncesiyle insanlar müzik ile tanıştırılmaktadır. Bundan dolayı müziğin, insan ve evren arasında bir köprü olduğunu düşünebilir ve mutlak bir bağ olduğu söylenebilir” (Gökçe, 2010: 8).

Ayrıca, Uçan(1994: 13-14) müziğin toplumsal yaşam içerisinde bireyle ilişkisini ele alan Khan’ın; müziğin evreni yöneten ve bir arada tutan kuralların bir sureti gibi olduğunu, birey kendisini dinlediğinde, kalp ve nabız atışları ile nefesin belirli bir ritme sahip olduğunu görebileceğini belirtir. Hayatın, adına vücut denilen bu mekanizmanın ritmik işleyişine bağlı olduğunu; nefesin, ses gibi, söze ve kelimeye benzediğini söyler. İster insanın içinde, isterse dışında alınsın, her nefesin bir ses olduğunu vurgular. Khan’a göre bu ses, müziğin ta kendisidir, yani insan, sürekli olarak bir müzik âleminin içinde nefes alıp vermektedir.

Buna göre insan bir müzik dünyasının içerisinde, çevresi seslerle dolu ve seslerle örülmüş bir şekilde yaşamını sürdürür. Bu seslerin eksikliği ise önemli bir engel olarak karşımıza çıkar.

Uçan’a göre (1994: 13-14); birey olarak insan, bebeklik dönemlerinde ninnilerle, erken çocukluk dönemlerinde türkü, şarkı, marş ve başka çeşitli müziklerle yoğrulur, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde de yaşamının önemli bir bölümünü müzikle doldurur ve müzikle geçirir. Bulunduğu çevrede müzikle ilgili birtakım davranışlar kazandığını, müzik dinleme, müzik benzetme, müzikle oynama, ezgi mırıldanma, çalgı tıngırdatma, şarkı söyleme, çalgı çalma, müzik yaratma, bazı müzikleri beğenme, bazı müzikleri beğenmeme, bazı müzikleri eleştirme, yeme, yüceltme vb. davranışların da bunlar arasında olduğunu söyler. Müziğin insan yaşamındaki işlevlerinin, özü bakımından estetik temelli olup, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel nitelikler taşıdığını bildirir.

Şüphesiz güzel sanatların her birinin toplumda çok saygın bir yeri vardır. Bununla beraber, insan doğasının sahip olduğu tüm duygu ve düşünceleri en güzel ve en kolay ifade edebilmesi nedeni ile müziğin önemi, daha fazladır.

“Müzik sanatının, duygu ve düşünceleri en güzel ve en kolay ifade edebildiği alan, şarkı söyleme sanatı ve dolayısıyla da koro müziği alanıdır. Bu nedenle ‘şarkı söyleme sanatı, tüm sanat dalları arasında en yaygın sanat dalı’ olma niteliği kazanmıştır”(Okatan, 2001: 77).İnsanın her zaman her yere taşıyabildiği ve günlük

yaşamında bir diğer önemli işlevi olan iletişim amacıyla kullandığı sesi, bu ifade aracı olma vasfını şarkı söylerken de sürdürür.

Müziğin toplumsal yaşam üzerinde veya bireyin yaşam sürecinde ayrıca eğitimsel olarak verilmesinin yaşam niteliğinde katkıları ele alındığında müzik eğitiminin vurgulanması gerekmektedir.

“Öğrenme olmaksızın var olduğuna göre doğuştan getirdiğimiz niteliklerden birisi yetenektir. Yetenek sonradan var edilemez ama sonradan keşfedilebilir, yönlendirilebilir, geliştirebilir, artırılabilir, eksiltilebilir” (Erinç, 1998: 75). Bu görüş müziğin eğitim yoluyla geliştirilebileceğini vurgulayan bir görüştür. Yani bir bireyde var olan müzik yeteneği eğitimle çok iyi bir düzeye getirilebilir. Bu konuyla ilgili olarak birçok uzman eğitimin çok küçük yaşlardan itibaren verilmesinin gereğini vurgular.

“Ünlü Macar müzik eğitimcisi Kodaly bir sözünde “Eskiden çocuğun müzik eğitimi, doğumundan dokuz ay önce başlamalı, diye düşünürdüm. Şimdi aynı düşüncede değilim. Çocukların müzik eğitimi annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalı” diyerek daha iyi ve daha mutlu bir insan olmak için herkesin müzik eğitiminden geçmesi gerektiğini vurgulamaktadır” (Kütahyalı, 1981: 5).

“Müzik eğitimi, “bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma”, bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme sürecidir” (Uçan, 1997: 30).

“Müzik öğretiminde temel olan çocuğun müzikal gelişimini sağlamaktır. Müziğin amacı ise “iyi, doğru ve güzel” ifade etmektir. Müzik eğitiminde, ön planda teknik yeteneğin yerine müzikte ifade zenginliğinin yer alması, çocuğun içinde kaynayan duygularını, müzik yolu ile dışarıya aktarabilmesi önemlidir. Bir öğretmen için ise en büyük zevk, çocuğun ruhundaki sanat alevinin canlanışını ve müzik duygusunun uyanışını gözlemektir” (MEGEP, 2009: 17).

Sağlıklı bireyler yetiştirmede, ülkemizde yaşayan tüm müzik türlerini bir bütün olarak ele alıp iyi örneklerinin seçilmesiyle (değerlendirilmesiyle)birlikte, ağırlığın kendi öz müziklerimizde olması ile genel müzik eğitimi sağlıklı ve dengeli bir yapıya kavuşturulabilir. Bu esnek yapı beraberinde müziksel hoşgörü ve saygıyı getirir.

1.1. GENEL MÜZİK EĞİTİMİ, AMATÖR MÜZİK EĞİTİMİ, MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ

Müzik eğitimi, müziğin bir dalı olarak eğitim biliminin çalışma alanları arasında önemli bir yere sahiptir. Bebeklikten erişkinliğe, yaşamın her boyutunda eğlence ve dinlenme ihtiyacını gideren müzik, aynı zamanda eğitim açısından bir davranış kazandırma aracıdır. Müziğin disiplin edici bir rolü vardır. Topluluğu, kolayca ve büyük bir çaba harcamadan, kırmadan gücendirmeden hatta belki de hissettirmeden sorumluluk sahibi yapmada, olumlu davranışlar kazandırmada, büyük bir anlayış, sevgi ve hoşgörü ortamı oluşturmada oldukça etkilidir. Bu müziğin iç disiplininden ileri geldiğinden doğal bir sonuç olarak, eğitim aracı olma işlevini de kendiliğinden edindirmektedir.

“Müzik eğitimi, genel müzik eğitimi, özengen/amatör müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üç ana başlıkta ele alınmaktadır”(Uçan, 1997: 32-33).

“Genel müzik eğitiminde, müziği bilgili, bilinçli, görgülü ve duyarlı bir anlayış ve yaklaşımla, haz duyup zevk alarak kullanan ya da tüketen kitleler yetiştirilmesi arzu edilir ve bu uygulamalarda bireyin müziksel bilgi, görgü, ilgi, istek ve yeteneğinin çeşitlendirilip zenginleştirilerek geliştirilmesi esastır” (Uçan, 1997: 32-33).

Özengen/Amatör müzik eğitimi, müziğe ya da müziğin belli bir dalında özengence ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk, doyum, sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlayan bir alandır. Mesleki müzik eğitimi ise; müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimini gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlayan müzik eğitiminin bir türüdür (Uçan, 1997: 32-33). Bu iki alan profesyonel müzik eğitimi destekleyerek ülke müzik kültürünün gelişmesinde önemli rol oynar.

Türkiye’de müzik dersi, ortaokullarda 5,6,7 ve 8. Sınıflarda haftada birer saat zorunludur. Ortaöğretim kurumları olan liselerde ise seçmeli dersler arasında yer almaktadır.

Türkiye’de modern eğitimin doğuşu ve gelişimi çerçevesinde oluşup gelişen amaçlı ve programlı müzik eğitiminin, Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Islahat Hareketleri evresinden öncesine kadar uzanan bir geçmişi olduğunu belirtir. Cumhuriyetin ilanından sonra, 1 Eylül 1924’te kurulan ve 1 Kasım 1924’te eğitim-öğretime başlayan Musiki Muallim Mektebi, modern Türkiye Cumhuriyeti’nin bütün mesleki eğitim kurumlarının temelini oluşturmuş, 1924 yılında başlayıp gelişen sürece, Konservatuarlar, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri eklenmiştir. Üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinde de müzik eğitimcisi yetiştirmeye yönelik bir eğitim verilmektedir. (Tarman, 2006: 10).

Mesleki müzik eğitimi veren okulların başında Eğitim Fakülteleri, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalları gelmektedir. Bu okulların eğitim programlarında, ses eğitimi içinde yer alan Toplu Ses Eğitimi ve Koro Eğitimi önemli yer tutmaktadır. Okullarda okutulan bu ders ile toplu şarkı söyleme geleneğinin temelleri atılarak, toplumun malı olmuş, kuşakları birbirine bağlayan en güçlü bağlar olan türkü ve şarkıları, belli ve tutarlı bir şarkı söyleme biçimiyle söyleyerek, sonraki kuşaklara aktarılmasına çalışılmaktadır.

İnsan sesi ve korolar bilinen en etkin anlatım ve seslenebilme gücüne sahip topluluklardır. Koro birlikte müzik yapmanın, birlikte şarkı söylemenin en kolay yoludur.

Birlikte tek ya da çok sesli eserleri seslendirmek-yorumlamak için bir araya gelmiş ses toplulukları olarak tanımlanan koro, çocuk, erkek, kadın ve karma korolar olmak üzere başlıca 4 ana türe ayrılmıştır. Seslendirdikleri esere göre tek sesli ya da çok sesli korolar olarak ayrılan korolar, müzik türlerine göre de ayrılmış olabilirler. Halk müziği koroları, Türk sanat müziği koroları, çok sesli (polifonik) korolar, kilise koroları, opera koroları bu korolara örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca koro üyeliğini meslek olarak seçen bireyin oluşturduğu profesyonel korolar ile boş zamanlarını müzik kültürü ile değerlendirmek isteyen bireylerin oluşturduğu amatör korolar vardır.

“Korolar müzik sevgisini ve kültürün, o ulusun ana diline en uygun düşen söyleme biçimin doğmasını, gelişmesini ve gelenekselleşmesini sağlar. Toplumsal yaşantımızda böylesine etkili olan, büyük önem taşıyan koroların eğitimi üzerinde, titizlikle durulması gereken önemli bir durumdur” (Sarıçiftçi,2001:195).

Böylesine önemli ve toplumsal yaşama büyük katkıları olan korolarınlkemiz eğitim yaşamındaki yeri ilk ve orta öğretim düzeyindeki okul korolarını kapsamaktadır. 1989 yılında kurulan Türkiye Polifonik Korolar Derneğinin Ankara’da düzenlemekte olduğu Türkiye Polifonik Korolar Şenliği, 90’lı yıllarla birliktelkemizde kurulan koroların hem nicelik hem nitelik gelişiminde önemli bir dönüm noktası olmuş, bu şenlik sayesinde koro geleneğinin oluşmaya ve gelişmeye başladığı görülmüştür.

Şenliklerde ilk ve orta düzeyli okulların korolarının yanı sıra üniversite ve yine ilk olarak İstanbul’da 1989 yılında açılarak sayıları 52’yi bulan Güzel Sanatlar Liseleri Koroları da yer almaktadır. Başlangıçta mesleki müzik eğitimi vermek amacını taşımasa da zamanla lise düzeyinde mesleki müzik eğitimi verilen kurumlar haline gelen Güzel Sanatlar Liseleri aynı zamanda koro dersinin yer aldığı ve koro çalışmalarının yürtldğu kurumlar olarak önemli bir yere sahiptir.

2. GÜZEL SANATLAR LİSELERİ'NİN MÜZİK EĞİTİM TARİHİNDEKİ YERİ

Mesleki müzik eğitimi veren kurumlar uzun yıllar Musiki Muallim Mektebi ve Konservatuvarlarda yürütülmüş, lise düzeyinde konservatuvarlar dışında eğitim veren bir okul ancak 1989 yılında açılabilmiştir.

“1924 yılında Musiki Muallim Mektebi kurulduğunda öğrencilerin daha iyi yetişmeleri ve daha erken yaşta müzik eğitimine başlamaları düşüncesiyle “hazırlık sınıfı” açılmıştır. Bu doğrultuda yapılan uygulamaların ilki İstanbul İlköğretmen Okulunda 1951’de ve ikincisi de 1963’de Ankara ilk öğretmen okulunda olmak üzere müzik semineri biçiminde sürdürülmüştür. 1974-1975 öğretim yılında bu seminerin kaldırılmasıyla, yüksekokul düzeyindeki müzik öğretmeni yetiştiren kurumların öğrenci ihtiyacı, normal liselerden gelen hazırlıksız öğrencilerle karşılanmaya başlanmıştır” (Uçan, 1994: 3).

“Eğitim sisteminde yapılan çağdaş düzenlemelerle 1985 yılında Öğretmen Liselerinde “müzik kolu” oluşturulmuştur. Türk Eğitim sisteminde ortaöğretim düzeyinde uzun zaman eksikliği duyulan, sanat eğitimine yönelik genel lise eğitimi çerçevesinde en önemli adım ise, 1989-1990 öğretim yılından itibaren öğretime başlayan İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ile atılmıştır (Türkmen, 1999: 7).

Bu kurum Türk müzik eğitim tarihinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Verilen eğitim Müzik Öğretmeni yetiştiren kurumlara hazırlıklı öğrencilerin gelmesi yolunda önemli bir çabadır. Müzik eğitiminin erken yaşlarda başlatılması gereği üniversite düzeyinde başlanan eğitimin yeterli olmamasına ve kasların kullanılmasını gerektiren alanlarda üst düzey başarıların elde edilememesine yol açmaktadır. Lise düzeyinde verilecek müzik eğitiminin bu boşluğu doldurması umut edilmiştir.

2.1. GÜZEL SANATLAR LİSELERİ KURULUŞU VE AMAÇLARI

AGSL, Milli Eğitim Eski Bakanı Avni Akyol’un başlattığı çalışmalarla 1989 yılında açılmıştır. İlk Anadolu Güzel Sanatlar Lisesinin (AGSL) İstanbul’da Behçet Kemal Çağlar Lisesi’nde Ahmet Adnan Saygun’un da bulunup açılışını yaptığı bir törenle, eğitim kurumları arasındaki yerini almıştır. Başlangıçta Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan yüksek öğretim

kurumlarının buldukları yerler tercih edilmek suretiyle, güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yörelerde açılan, ortaokul öğrenimi üzerine bir yılı hazırlık ve altı dönem lise öğrenim süresi olan, yatılı, gündüzlü ve karma okullar olarak planlanmıştır. Bu okulların amacı ve görevleri şu şekilde belirlenmiştir:

- a) Güzel sanatlar alanında ilgi ve yetenekleri olan öğrencilerin eğitimlerini sağlamak,
- b) Öğrencileri, araştırmacı ve geliştirici çalışmalara yönlendirmek, yetenekleri doğrultusunda seçenekli, bağımsız, doğru yorum ve uygulamalar yapabilecek kişiler olarak yetiştirmek,
- c) Öğrencilerin milli ve milletlerarası, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olmaktadır... (T.C. Resmi Gazete, 20 Haziran 1993, Pazar, sayı:21613, (Yürütme ve idare böl.),s.2'den

Günümüzde bu okulların sayıları giderek artmıştır. 1990-1991 yılında Ankara Eskişehir, Bursa, Kütahya ve İzmir'de açılarak sayıları altıya çıkartılmıştır. 2016 yılı itibariyle 54 ilde Güzel Sanatlar Lisesi bulunmaktadır. Güzel Sanatlar Liselerinin sayılarının bu kadar arttırılmasına yönelik pek çok eleştiri de getirilmekle birlikte, sanatın ve sanat eğitiminin yaygınlaşması adına önemli bir gelişme olarak görülmektedir.

Güzel Sanatlar Liseleri, mesleki müzik eğitiminin temellerinin atıldığı bir programa sahiptir. Konservatuarlarda verilen enstrüman odaklı eğitimden ziyade müzik eğitimcisi yetiştirmeye yönelik bir eğitime ağırlık verilmektedir. Bu doğrultuda müzik eğitime yönelik çeşitli bilgi ve becerilerin eğitiminin verildiği derslerin yanı sıra toplu şarkı söylemeye yönelik koro dersleri de yer almaktadır. Koro dersleri Türk Müziği Koro ve Batı Müziği Koro dersleri olarak iki farklı türü de kapsamaktadır. Türk Müziği Koro Derslerinde, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziğinin çeşitli eserlerine yer verilmekte ve makamların tanıtılması amaçlanmaktadır. Batı Müziği Koro Derslerinde çoksesli müzik yapma, dinleme ve söyleme becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Egüz'e (1981: 108) göre; "Bir toplumda söyleme biçimi ve geleneğin kuşaktan kuşağa aktarılabilmesi, ancak tutarlı bir şarkı dağarcığının oluşumuna bağlıdır. Şarkı söylememizi iyi yönde etkileyen ses tekniği kuralları uygulandıkları müzikle birlikte canlılıklarını korur ve sürdürürler". Bu nedenle şarkı dağarcığının geliştirilmesi, kuşaktan kuşağa aktarımının en ciddi şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu aktarımın sağlanması için en uygun ortamlar korolar olarak görülmektedir. Ve korolar

diğer sanat dallarına oranla çok sayıda insanın birlikte eğitilmesine en elverişli olanıdır.

Batı müziği koro eğitimi dersi aracılığıyla güzel sanatlar ve spor liselerinde ülkemizin Türkçemize uygun düşen söyleme biçiminin doğmasına, gelişimine ve gelenekselleşmesine yardımcı olmak, çağdaşlaşma doğrultusunda Batı müziği koro eserlerini ve çok sesli koro için yazılmış Türk müziği eserlerini genel özelliklerine dikkat ederek seslendirme ve bu seslendirme işini koro bilinci içinde gerçekleştirme amaçlanmaktadır (MEB Güzel Sanatlar Lisesi Batı Müziği Koro Eğitimi Dersi Öğretim Programı, 2009).

3. KORO VE KORO EĞİTİMİ

“Koro; sayısal oluşum, ses türü, ses kapasitesi ve tını bakımından dengeli, önceden belirlenen bir modele uygun olarak tek ya da çok sesli müzik yapıtlarını seslendirme, yorumlama amacıyla oluşturulan, etkinlikleriyle toplumun kültür ve sanat yaşamına katkıda bulunan ses topluluklarıdır” (Çevik, 1997: 47). Bu kapsamda koro, koro üyelerine, koro ile uyumu ve bütünleşmeyi sağlamaya yönelik deneyim, etkileşim ve sistematik çalışmalar yoluyla belirli amaçlar doğrultusunda müziksel, dilsel ve sosyal davranışlar kazandırma süreci olarak da ifade edilebilir. “Koro kelimesinin etimolojisine inildiğinde, Yunancadaki “khoros” sözcüğü Latince’ye “chorus”, İtalyanca’ya “coro”, Türkçe’ye de “koro” olarak geçmiştir” (Akbulut, 2002: 8).

“Yunanca “khoros”, Latince “chorus”, İtalyaca “coro” sözcükleri ile ifade edilen ve dilimize de “koro” olarak yerleşen bu terim, tek ve çok sesli müzik yapıtlarını seslendirmek üzere bir araya gelen seslendirici-yorumcu (icracı) topluluğu anlamında kullanılmaktadır” (Çevik, 1997: 47).

Egüz (1999)’e göre koro ses eğitiminin bir başka türüdür. Ses eğitiminde iki tür eğitim olduğunu belirtir ve bunlardan ilkinin, seslerin tek tek eğitilmesi (solo ses eğitimi), ikincisinin ise seslerin bir arada toplu bir biçimde eğitilmesi (toplu ses

eğitimi) yani koro eğitimi olduğunu s3yler. B3ylece ses eğitiminin temel prensiplerinin koro için de geçerli olduğunu ve koronun sese dayalı bir eğitim olduğunu dile getirir.

“Kısa ve 3zlı bir tanımla koro; sayısal oluşum, ses t3r3, ses kapasitesi ve tını bakımından dengeli, 3nceden belirlenen bir modele uygun olarak tek ya da çok sesli m3zik yapıtlarını seslendirme-yorumlama amacıyla oluşturulan, etkinlikleriyle toplumun k3lt3r ve sanat yaşamına katkıda bulunan ses topluluklarıdır” (evik, 1997: 47).

“Ses, insanlar arasındaki en ortak, en paylaşımcı d3rt3d3r. Ses sayesinde, işitme sayesinde ortak s3ylemler, ortak duyuşlar, s3ylemler ve d3ř3nceler birlikte 3retmeyip buna paralel m3zik yapmayı 3ng3rm3řt3r. Birlikte şarkı s3ylemekle insanı insan yapan 3 3đe bir araya gelir. Bunlar toplumsallaşma, k3lt3r 3retme, ortak duyguları paylaşmadır. Koro sonuçta m3zikal bir 3rg3tlenme olarak ortaya çıkmıştır ve ilk 3rneklerini M.3. 3000 yılları dolayında, Mezopotamya uygarlıklarında, tapınaklarında yapılan dinsel t3renlerde g3r3lm3řt3r. Koro m3ziğinin gelişmeye y3nelik ilk tohumları Ortaçağ ve R3nesans d3nemlerinde oluşmuştur. Hıristiyanlığın ilk 500 yılında dinsel şarkılardan yararlanılmış ve ancak “resmi” koro şarkıcılığı 6.y3zyılda Papa Gregor tarafından kurumsallaştırılmıştır” (Say, 2002: 179).

Ayrıca Roma kilisesindeki Papa Gregor (M.S.540-604), 3rg3tl3 bir şarkı s3yleme gereksinmesi duyarak “Gregor ezgilerini 3retilip, t3m kiliselerin bu şarkıları aynı biçimde s3ylemesine y3nelik çalışmalarda bulunmuştur. Aynı amaca y3nelik olarak Scola-cantorum adlı “birlikte şarkı s3yleme okulu” açıldı. Bu okul 3rg3tl3 ve bilimsel olarak, korolar aracılığı ile şarkı s3yleme ve daha sonra oluşacak sanatsal ve k3lt3rel gelişimlerin toplum içinde doğup b3y3y3p geliştiği ve bug3nk3 batı sanatı ve k3lt3r3n3n temelinin atıldığı okul olmuştur (Say, 2000: 73). 12. y3zyılın ortalarında Paris’te koro m3ziği alanında 3nemli adımlar atan Notra Dame okulunun Leonin ve Perotin gibi bestecilerinin okseslilik akımının 3nc3leri olduğu kaydedilmektedir. 16.Y3zyılda, Protestanlık mezhebinin ve ardından 1600’l3 yıllarda operanın doğuşu m3zik sanatında 3zellikle koro alanında 3nemli bir gelişme olarak karşımıza çıkmıştır. 1517’de Protestan mezhebinin kurucusu Martin Luther, halk şarkılarından yararlanan yeni bir kilise m3ziğinin yaygınlaşması amacıyla okullarda korolar kurulmasını sağlamıştır (Say, 2002: 179). Operalarda korolu b3l3mlerin yer alması ise din dışı m3zik alanında koronun gelişmesine katkıda bulunmuştur.

“B3t3n b3y3k besteciler daha çok çalgı aleti ve orkestra 3zerine eserler yazsada her birinin koro m3ziğine ve geleneğine de b3y3k katkılarda buldukları g3r3l3r. Oratoryo adına Haendel; klasik d3nemde Haydn, Liszt Aziz Elizabet’in

Efsanesini, Berlioz İsa'nın çocukluğunu, Mendelshonn Elijahor otoryosunu ortaya koymuştur" (Hickok, 1989: 320).

Geçmişten bu yana opera eserlerinin içinde bestecilerin koral formlar kullanmasının, çocuk korolarına yer vermesinin opera korolarının yapısını geliştirdiği belirtilmektedir. Koro müziği böylece tarihsel süreç içinde genel müzik yapısı ve çeşitliliği içerisinde yerini bulmuş, kendine ait bir koro edebiyatının oluştuğu görülmüştür. Birçok yapıda koro türleri oluşarak özellikle toplumsal alana yayılmış, toplumların bilinçlenmelerinde, kültürlenmesinde, müzikal algının ve bilginin yaygınlaşmasında, ortak bir müzik dili oluşturmasında koro müziği, sanatsal anlamda çok etkili olmuş ve olmaya devam etmektedir.

Ülkemizde koro kavramı oldukça geç gelişmiştir. Cumhuriyetle birlikte müzik kurumlarının açılmasıyla koro dersleri öğretim programlarına girmiştir.

“Atatürk'ün yeni kültür politikaları kapsamında hızla kurumlaşmaya gidilmesi düşüncesi çerçevesinde 1924'te kurulan Musiki Muallim Mektebinde ve sonradan İstanbul Belediyesi'ne bağlanan Konservatuarda (Darül Elhan devamı) müzik eğitimi daha çok çalgısal ağırlıktaydı; İnsan sesine belli teknikleri kazandıran koro eğitimine, ilk defa Türk müzik yaşamının kalkınması konusunda görüşlerinden yararlanılmak üzere davet edilen Paul Hindemith'in önerilerini kapsayan raporunda bir yüksek müzik okulu kurulması ve Musiki Muallimin ise seminer niteliğiyle bu okula bağlanması düşüncesinden hareketle kurulan Konservatuar (1936) ve Zuckmayer'in başkanlığında eğitime başlayan G.E.E. Müzik Bölümü (1938) ders programlarında yer verildi. Köy enstitülerine müzik öğretmeni yetiştirme amacıyla açılan Hasanoğlan Köy Enstitüsü Güzel Sanatlar Kolu'nda özellikle birlikte şarkı söylemeye (sabahları yapılan spor etkinlikleri sırasında söylenen marşlar ve türküler) önem verildi” (Sun, 1969: 220-222).

Sun (1969),o yıllarda henüz Ankara'da bir koronun varlığından söz edilemediğini, 1944'te Ankara Radyosu'nda bir mandolin orkestrası ve dört sesli karma koronun kurulmasından sonra yayınlara başlandığını belirtir. Konservatuar tatbikat sahnesinin Ankara Devlet Operası'na dönüştürülmesiyle profesyonel anlamda bir koronun da kurulmasının bu dönemde sağlandığını kaydeder. Bu kuruluşu İstanbul Devlet Opera ve Balesi(1969-1970) ile İzmir Devlet Opera ve Balesi(1982) Mersin Devlet Opera ve Balesi(1992) izlemiş, 1971'de İstanbul Devlet Konservatuarı ve korusu ile TRT Ankara Radyosu Çoksesli Korosu kurulmuştur. Acapella niteliğinde bir başka profesyonel koronun da 1989 yılında Kültür Bakanlığı bünyesinde Ankara'da kurulan Devlet Çoksesli Korosu olduğu belirtilmektedir.

Günümüzde Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği ABD, Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar Liseleri ile ilk ve orta öğretim kurumlarında korolar çalışmalarına devam etmektedir.

“Burada, yurt çapında köklü bir müzik eğitimi gerçekleştirmek amacıyla, Milli Eğitim Bakanlığı’na hazırlanarak 19.06.1968 tarihinde valiliklere gönderilen genelgeyle illerde ve bazı ilçelerde çocuk ve gençlik korolarının kurulmasını öngören, ileriye dönük çabalardan söz etmek gerekir. Değerli besteci ve eğitimci Muammer Sun’un önderliğinde gerçekleştirilen bu proje Çevre müzik kalkınması yoluyla yurt çapında müziğin gelişiminin sağlanmasına, çağdaş Türk Müziği’nin bütün türleriyle doğmasını, yayılmasını, gelişmesini hızlandıracak bir ortamın yaratılmasına yardımcı olmayı amaçlıyordu” (Sun, 1969: 220-222).

Birçok il ve ilçede kurulan 166 çocuk ve gençlik korusu, koroda müzik eğitiminin gelişmesine katkıda sağlamak amacıyla hayata geçirilmeye çalışılmış fakat değerlendirilemeyerek ve gerekli desteği bulamayarak sürdürülememiştir.

Koroların gelişmesi ve sanatın gelişimine katkı sağlanması amacıyla özel ve resmî kurumlarla amatör korolar kurulmuştur. Bu kuruluşlar şunlardır: TRT Çocuk ve Gençlik Koroları, Kültür Bakanlığı Çoksesli Devlet Çocuk Korusu ve Gençlik Korusuyla, Türk Halk ve Türk Sanat Müziği gençlik koroları, Akbank Çocuk Korusu, Polifonik Korolar Derneği’nin çocuk, gençlik ve yetişkin koroları, Ankara Çoksesli Müzik Derneği koroları, Filarmoni Derneği Müzik Öğretmenleri koroları, kültür merkezleri koroları, MÜZED Muammer Sun korusu vb. toplumumuzun kültürel gelişimin ve çağdaşlaşması doğrultusunda hizmet etmektedir.

3.1. KORO EĞİTİMİ

Koro eğitimi birçok farklı disiplini kazandıran bir eğitimidir. Özellikle ses ve konuşma eğitimi koro üyelerinin bireysel gelişimine önemli bir katkı olarak görülebilmelidir.

“Koro eğitiminde en önemli yere sahip olan toplu ses eğitiminin en temel amacı, farklı ses özelliklerine sahip bireylerin bir araya gelerek, koro için bestelenmiş tek ya da çok sesli eserleri, kaynaşık ve uyumlu bir ses bütünlüğü oluşturarak seslendirmesine ilişkin ortak davranışların kazandırılmasıdır. Bu ortak davranışlar; doğru solunum ve buna bağlı doğru ses üreterek, sesi ortak bir tınıda kaynaştırmak, ortak ve doğru bir artikülasyon oluşturmak ve eseri müziksel doğrulukta seslendirmektir. Bununla birlikte koro eğitimi yalnızca ses eğitimi kapsamaz. Koro derslerinin işlenişinde öğretim sürecinin, koro eğitiminin kapsamına uygun ve eğitim amaçlarını karşılar nitelikte düzenlenmesi gerekir” (Nart, 2010: 4).

Koro eğitimi disiplinler arası bir eğitim alanı olup, süreç içinde tıp, bilim, dil bilim, ses bilim, yöntem bilim, terim bilim, psikoloji, stil bilgisi, müzik kuramları, müzik tarihi, müziksel işitme-okuma, piyano çalma becerisi vb. alanlarla iletişim kurmaktadır (Çevik, 2013: 50). Diğer bir ifade ile koro eğitimi, koro içinde toplu ses eğitiminin temel ilkeleri ve program hedefleri doğrultusunda uygulamalı çalışmaları, deşifre, solfej, seslendirme, yorumlama, koro kültürü, topluluk içinde uyum, sorumluluk bilinci kazanma, koro müziği dağarını ve stil özelliklerini tanıma konularını kapsamaktadır (Çevik, 2006: 653). Koro kelimesinin toplumsal önemini ele alan Uçan (2001: 32) ise koro eğitimi, koro üyelerine ortak yaşantıları ve deneyimleri yoluyla amaçlı, yöntemli ve planlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, zaman içinde bu davranışları değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir. Topluluk eğitimi olması bakımından da sosyo-müziksel bir olgudur şeklinde ifade etmektedir.

“Koro sözcüğünün terminolojik tanımında, dans, drama ve birlikte konuşma anlamlarının bulunduğu bilinmektedir. Çoksesliliğin gelişiminden önce ve günümüzde, tek sesli koruların işlevlerini sürdürdüğünü de biliyoruz” (Apaydın, 2014: 424).

“Nasıl Bir Koro Eğitimi?” sorusuna Değer (2012)’in yaklaşımı ise; koro eğitimi, yapısı ve doğası gereği en üst düzeyde bireysellik (bireysel sorumluluk ve bilinç) koşulsuz işbirliğini eş zamanlı olarak gerektirmektedir.

Koroyu oluşturan bireylerin etkileşimli bir ortamda hem bireysel hem de ortak müziksel yaşantıları sonucunda gerçekleştirdikleri sürecin başarısı, koroda yer alan her bir üyenin bireysel, kümesel ve toplu gelişimiyle doğru orantılı olduğu yönündedir” (Akt: Çevik, 2013: 51).

Diğer yandan Nart (2010: 138)’a göre bir koro dersindeki eğitim süreci, koro eğitimcisine göre değişiklik gösterse de genellikle koro eğitimcilerinin yaklaşımı, oluşturulan repertuarı ortaya çıkarabilmek amacıyla ders süresini en etkili ve verimli şekilde kullanabilmek yönündedir. Farklı yaklaşım, yöntem ve tekniklerle ele alınsa da koro derslerinde genellikle izlenen öğretim sıralaması:

- Solunum ve gevşeme,
- Ses üretme ve yayma,
- Dil – konuşma,
- Eser deşifresi ve
- Seslendirme, yorumlama çalışmalarını kapsamaktadır.

“Koro eğitiminin bir diğer amacı da bireye, anadilini doğru, güzel ve etkili kullanarak, kendini iyi ifade edebilme ve iletişim kurabilme davranışlarını kazandırmaktır. Koro eğitiminde kullanılan öğretim materyallerinin neredeyse tamamı sözlü müzik eserleridir. Ders içinde yapılacak konuşma çalışmalarında, eserin kendisinden yola çıkılarak, deşifre şarkı söyleme yöntemiyle alıştırmalar kullanmanın, zamanı verimli kullanmak ve bir seferde birden fazla amaca hizmet etmek bakımından faydası olacaktır” (Nart, 2010: 137).

Koro çalışmalarında şarkı söylemenin ötesinde, konuşma ve müzik eğitimi verilmesinden başka toplumsal bir birey olma, saygı duyma ve insan olmaya ait vasıfların kazandırıldığı görülür.

“Korolar bir topluma, yalnız müzik sevgisi ve müzik kültürü vermekle kalmazlar. Koroları oluşturan bireyler, bu topluluklarda gerçek arkadaşlığı ve insan sevgisini bulurlar ve yaşamları boyunca da oradan elde ettikleri alışkanlıkları sürdürürler. Birleşmeden ve bütünleşmeden doğan gücü, orada tanırılar. Birlikte iş yapmanın mutluluğunu ve sorumluluğunu orada duyarlar. Başarının kıvancını ve başarısızlığın üzüntüsünü yine orada paylaşırlar” (Egüz, 1999: 28).

Böylece koro bir yaşam boyu sosyal bir çevre içerisinde eğitimi ve gelişimi sağlamaya katkıda bulunur.

“Türkiye’de giderek kökleşen, derinleşen ve yaygınlaşan bir koro eğitimi olgusu yaşanmaktadır. Bu olgu, esas olarak müzik kültüründe ve müzik eğitiminde yaşanan köklü dönüşümden kaynaklanmaktadır. Daha önce yaşanan müzikte yenileşme ve batılılaşma evrelerindeki belli girişim ve oluşumlardan sonra Atatürk’ün önderliğinde çağcıl bir eksene oturtulup çağcıl bir eksene oturtulup çağcıl bir anlayış ve yaklaşımla gerçekleştirilen müzikte çağdaşlaşma denilen yeni bir evre yaşanmaktadır. Müzikte çağdaşlaşma devrimsel ve evrimsel açık uçlu bir süreçtir. Bu

sürecin ana boyutlarından biri toplu müzik yapmada çağdaşlaşmadır. Buna toplu müzik kültüründe çağdaşlaşma da denilebilir. Toplu müzik yapmada koro, doğal olarak her zaman önceliği ve ivediliği olan bir alandır” (Ersoydan, 2009: 17).

Uçan (2001: 8) Türkiye’de Cumhuriyet’le birlikte yoğun bir biçimde yaşanmakta olan müziksel çağdaşlaşma devrim ve evriminde koronun çok önemli bir yer tuttuğunu belirtir. Bu süreçte 1920’ler, 30’lar, 40’lar, 50’ler, 60’lar, 70’ler, 80’ler ve 90’lar gerek koroların oluşum ve gelişiminde, gerekse koro eğitimi ve yönetimi alanında çok önemli atılımların başlatıldığını, gerçekleştirildiğini kaydeder. Ayrıca koroların, toplumun sadece müzik kültürüne ve gelişimine değil, toplumun birlik bütünlüğüne, ayakta kalmasına güçlenmesine de iyi yönde fayda sağladığı bilinmektedir.

“Koro insani bir olgudur. Tam anlamıyla bir koro oluşabilmesi için insanlar kendi sesleriyle, birlikte müzik yapmak üzere bir araya gelmekle yetinmeyip, birlik olurlar, müziksel anlamda örgütlenirler ve müziksel gereksinimlerini hep birlikte giderirler. Öyleyse tam bir koronun oluşabilmesi için yerine getirilmesi gereken beş temel koşul vardır (Uçan, 2001: 12);

Bunları Uçan (2001: 12) şöyle sıralamıştır:

- “Birlikte seslenme, konuşma ve söylemeyi gereksinme
- Bir araya gelme/toplanma/topluluk olma
- Birlik olma
- Örgütlenme
- Topluluk halinde müziksel seslenme, konuşma ve söyleme”.

Bu beş koşula bağlı olarak koronun oluştuğunu belirtir. Böyle bir oluşuma göre koro, bir araya gelip kendi sesleriyle hep birlikte müzik yapan örgütlenmiş insanlar topluluğu olarak tanımlanmıştır. Yani böyle bir topluluğun insanların birlikte seslenme, birlikte konuşma, birlikte ezgi-şarkı söyleme gereksinimini karşılamak amacıyla bir araya gelip, toplanıp birlik olmaları ve örgütlenmeleriyle oluştuğu söylenebilir (Uçan, 2001: 12).

Bu yapı toplumsal birlik ve bütünleşmenin de önemli bir örneğini teşkil etmektedir. Koroda bir araya gelen bireyler bir topluluk olma ve birlik olma yolunda önemli adımlar atarlar, bir şarkıyı seslendirirken aynı anda nefes alıp aynı anda aynı

duyguları paylaşırlar ve birbirlerini hissederek. Bu durum tek başına diğer yararları olmasa bile başlı başına bir kazanımdır ve toplumsal bütünleşmenin gerçekleşmesinde başvurulması gereken bir kurum niteliği taşımasına yol açar. Özellikle eğitim alanında koroların yaygınlaşması bu yararlarından kaynaklanmaktadır. İlkokul çağlarında koro yer alması çocukların çeşitli yönlerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Atatürk' ün Türk ulusuna gösterdiği en önemli hedeflerden biri de Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmaktır. Çağdaş uygarlık düzeyi demokrasi ve insan hakları gibi temel konularla anlaşılabilir. Demokrasi eğitiminin verildiği, insan sevgisi, saygı hoşgörü gibi diğer temel değerler de yine korolar yoluyla çok daha nitelikli verilebilir. Bu nedenle gelişmiş toplumların koro eğitimine önem verdikleri ve toplumsal birlik ve bütünlüklerini sağlamada ve korumada koroların eğitimci tarafından yararlandıkları görülmektedir. Türkiye'de Koro çalışmalarını genç kuşaklara aktarmak, milli kültürümüzün ve sanatımızın ayrılmaz bir parçası olan Türk müziğini, Senfonik müziği, Çok sesli müziği en doğru şekilde aktarmak, sevdirmek, yaşatmak, düşüncesi bu çalışmaları yapan kurum ve kuruluşlarca uygulanmaktadır. Ülkemizde koro alanına emek veren kurum ve kuruluşlar arasında ilkokul ve ortaokullarda görev yapan müzik eğitimcileri ile güzel sanatlar liseleri ve mesleki müzik eğitimi veren üniversitelere bağlı müzik okulları korolar için birer çatı oluşturmakta, bunların yanı sıra çeşitli sivil toplum kuruluşları ile belediye ve vakıflar da konuyla ilgili çalışmalar yapmaktadır.

Ayrıca Türkiye Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Müdürlüğü Devlet Çoksesli Korosu, Ankara TRT Çoksesli Korosu koro çalışmalarının mesleki olarak yapıldığı kurumlardır. Türkiye Polifonik Korolar Derneği gibi birçok dernek kuruluşu üst düzey solfej ve müzikalite üzerinde durarak korolar oluşturup koristler yetiştirmektedir.

3.2. KORONUN İŞLEVLERİ

İnsan yaşamında koronun işlevleri denilince, koronun insanların tek tek ve birlikte yaşamlarında gördüğü iş, üstüne düşen görev, oynadığı rol, gösterdiği önemli etki, bulunduğu anlamlı yardım ve katkı, sağladığı anlamlı destek ve yarar anlaşılır. Koronun insan yaşamında belirli işlevleri vardır. Bu işlevler çokluk, çeşitlilik ve farklılık gösterir.

Uçan'a göre (2001: 23), insan yaşamında koronun işlevlerini beş ana kümede toplamıştır:

1. Toplumsal İşlevler,
2. Bireysel İşlevler,
3. Kültürel İşlevler,
4. Ekonomik İşlevler,
5. Eğitimsel İşlevler.

Koronun insan yaşamındaki işlevlerine bir sistem bütünlüğü içinde bakmak gerekir. Bu bakış işlev kümelerinin tümü ve her biri için geçerlidir. Koronun insan yaşamındaki işlevleri, en temelde toplumsal öz taşıyan bir nitelik gösterir.

Koronun Toplumsal İşlevlerini Uçan (2001: 22-23) şöyle sıralamıştır:

1. "Korodaş olma= Korodaşlaşma: Koroda birlikte bulunanlardan, birbirine saygı, sevgi ve anlayış gösteren kişilerden biri olma. Koroları, koro bilinç, duyunç, sevinç ve sezinçleri bir olan kişilerden biri olma.
2. Korodaşlaştırma: Koro üyelerini üyesi oldukları koronun genel ve müziksel değer yargılarına uygun duruma getirme.
3. Toplumsallaşma: Koro üyelerini toplumun genel ve müziksel değer yargılarına uygun duruma getirme.
4. Ses Birliği Sağlama: Koro üyeleri arasında, içinde yaşadıkları toplumla uyum içinde ses birliği oluşturma.
5. Toplumsallaştırma: Koro üyelerini toplumun genel ve müziksel değer yargılarına uygun duruma getirme.
6. Topluluk Üyesi Olma: Koro üyelerini koro ve giderek toplum içinde etkin ve yararlı bir üye haline getirme.
7. Toplumsal Kurumlaşma: Koro olarak özengen ve özellikle geleneksel bir yapıda kurumsallaşma-kuruluşlaşma.
8. Ulusal Ses Birliği Sağlama: Koro yoluyla ulusal ses birliği sağlama ve sağlanmasında katkıda bulunma".

Burada oldukça geniş bir bakış açısıyla koro kavramının irdelendiği, çok yönlü bir şekilde ele alındığı görülmektedir. Buna uygun olarak, koro olarak nitelendirilen oluşumların rastgele bir kalabalık değil, örgütlenmiş bir topluluk olduğu söylenebilir. Yine bu açıklamalar ışığında Uçan'a göre, örgütlenmiş bir korosal toplulukta yer alan her insan ya da kişi bir koro üyesi olur.

“Koro üyeliği korosal bilincin, korosal duyuşun, sevincin ve sezginin oluşmasında etkili rol oynayan, psikososyal ve sosyokültürel bir olgu olarak karşımıza çıkar. Çünkü insan toplumsal bir varlıktır. İnsanların birlikte kendi sesleriyle koro halinde müzik yapma gereksinimi en temelde insanların toplumsal, kültürel varlık olma niteliklerinden ileri gelmekte, bir insan topluluğunun koro olmasını sağlayan temel özellikler ise, ister geleneksel ister çağdaş olsun tüm koroların temel ortak özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır” (Uçan, 2001: 13).

“Koro, genel, özengen ve mesleksel müzik eğitimi alanı olma işlevleri birbiriyle bağlantılı, birbirine dayalı, birbirini hazırlayıcı ve geçişli olmak üzere üç farklı düzeyde meydana gelir” (Uçan, 2001: 29).

Koro müziği, müzik kültürünün güzelliklerini, toplumlara sunabileceğimiz küçük ya da büyük gruplardan oluşan koristler arasında; paylaşma, yakınlaşma, sosyalleşme, birlikte şarkı söyleyerek öğrenme gibi kazanımları da sağlayabilmektedir.

Koro eğitimi, müzik eğitimi içerisinde hem mesleki hem amatör yanının birlikte yürütüldüğü, amatörlükten mesleki müzik eğitimine bir köprü oluşturduğu için müzik eğitimi ve sanatının çok gelişmiş olduğu görülen ülkelerde önemle üzerinde durulan bir konudur ve bu ülkelerde oldukça fazla sayıda koroların olduğu görülebilir. Buradan yola çıkılarak müzik eğitiminin önemli ve temel bir aşaması olduğundan özellikle temel müzik eğitimi verilen kurumlarda müzik eğitimi veren bireylerin koro eğitimini ve yönetimini de bilmeleri beklenilir. Ülkemizde bu konunun eğitimini veren bir kurum açılmış fakat daha sonra kapatılmıştır. Bugün ise koro eğitimi veren kurumlar, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sahne Sanatları Bölümü ve Başkent Üniversitesi Devlet Konservatuarı Sahne Sanatları Bölümü Opera-Koro Ana Sanat Dalı bulunmaktadır.

3.3. EĞİTİM AMAÇLI KOROLAR

Okullarda, çocukların yaşlarına, seviyelerine ve yeteneklerine göre korolar kurulur. Bu çalışmalarda, çocukların bireysel ve toplu iş yapma becerileri kazanmaları amaçlanır. Bu tür korolar eğitim amacı taşıyan ve bu eğitimin gereklerini yerine getirmek üzere kurulmuş korolardır. Konserler yoluyla da toplumun müzik zevkinin ve beğenisinin pekişmesine katkıda bulunulur. Eğitim amacıyla kurulan korolar, Çocuk Koroları, Gençlik Koroları (lise ve dengi kurumlarda ve üniversitelerde) olmak üzere iki grupta toplanabilir:

Çocuk seslerinin, en parlak ve ses sınırlarının en geniş çağı (9-12) yaşlar arasındadır. Dokuz yaşından sonra belirgin hale gelen ses gelişimi, (12) yaş sonuna doğru bir duraklama dönemine girer. Ses renginde bir matlaşma ve ses sınırlarında da bir daralma sezilir. Bu da çocuk sesinin ses değişimine yaklaştığının belirtileridir.

Tüm çocuk koroları, yalnız kız ve erkek seslerinden oluşabileceği gibi, bu seslerin karışımından da oluşturulabilir. Kız ve erkek seslerinden oluşan topluluklarda, ses bütünlüğü, yalnız kız ya da yalnız erkek topluluklarına oranla daha güçlüdür.

(9-12) yaşlar arasındaki erkek çocuk sesleri, kız çocuk seslerine oranla daha renkli ve daha parlaktır. Bu nedenle seçkin çocuk koroları oluşturulurken önce erkek çocuk sesleri düşünülür.

“Sınıf koroları denince aklımıza, okul öncesi çocuğundan başlayan ve çocuk seslerinin sonu olan ergenlik çağına varışa kadar tüm çocuk seslerinden oluşan topluluklar gelir. Başlıca amacımız, her sınıfın, koşullar elverdiği oranda, ses bütünlüğüne kavuşturulup, bir koro niteliğine ulaştırılmasıdır. Bir sınıf, tüm çalışmalara karşın, istenen düzeye ulaşmamışsa o zaman öğretmen o sınıfın en iyi öğrencilerini seçerek, o sınıftan bir koro oluşturabilir” (Egüz, 1976:133-134).

“Okul koroları, bir okulun en yetenekli öğrencilerinden oluşan topluluklardır” (Egüz, 1976: 133-134). Bu çocukların seçimi sınıf öğretmenlerinin yapacağı incelemeden ve araştırmadan sonra yapılır. Koro çalışmaları, okulun en yetenekli öğrencilerinin bir araya getirilerek ders saatleri dışında belirlenecek zamanlarda yapılabilir.

Bu korolar da bölgede bulunan okulların en yetenekli öğrencilerinden seçilerek oluşturulur. Bu korolarda, çocuk koroları dağarcığının en seçkin örnekleri seslendirilir.

3.3.1. Gençlik Koroları

Ergenlik dönemini bitirmiş, ses değişimini tamamlamış erkek ve kadın ses gruplarında yerini bulan gençlerden oluşturulabilir. 19-25 arası Ses değişimini tamamlamış gençlerin katılımıyla çalıştırılan bu korolarda, bas, bariton(erkek sesi), alto, soprano (kadın sesi) özelliğinde seslerden oluşan çok sesli koro eserleri çalışılabilir. Bu korolar ile iki, üç, dört sesli koro grupları oluşturulabilir. Üniversitelerde kurulan korolarda da durum aynıdır. Yalnız kız veya erkeklerden oluşan korolar da kurulabilir.

4. KOROLARDA ARANAN NİTELİKLER VE DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

“Bir koronun iyi bir yönetici tarafından hazırlanması sonucunda aşağıda belirtilen düzeye ulaşılmalıdır:

- Fazla bağırlanmaması,
- Sözlerinin anlaşılır olması,
- Ses bütünlüğünün oluşması
- Nefeslerin doğru yerde alınması,
- Müziksel işitme eğitime ağırlık verilmesi,
- Ritim duygusunun geliştirilmesi” (Çiçek, 2000: 11).

Bununla birlikte yukarıda sayılan hususlar bir koronun niteliğinin yükseltilmesinde yeterli değildir. Koroda her bir üyesinin ezgiyi tam olarak doğru seslendirmesi, hata yapmaması gerekir. Ayrıca iyi bir tını elde etmeye yönelik çalışmaların da iyi planlanması ve niteliğin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerekir.

“Çalışmalarda geliştirilmesi beklenen her bir davranış, seslendirilen eserin daha nitelikli olmasına katkı sağlar. Örneğin vücut yumuşaklığı ve rahatlığı sağlanmadığında, gergin bir beden gergin bir ses üretir. Bu da başta entonasyon

sorunları olmak üzere birçok sorunu beraberinde getirir. Doğru bir solunum üretilen sesin dengesiyle buna bağlı olarak entonasyonu ve daha birçok niteliğini etkiler. Ayrıca koroda söylemek dinlemeyi gerektirir, dinlemeyi öğretmek koronun doğru bir tını üretmesine ve müzikalitenin yükselmesine yardımcı olur” (Türkmen, 2016b).

4.1. KORODA ENTONASYON

“Bir söz cümlesinin söylenişinde çizilen melodi çizgisine (ses dalgalanmasına) ‘entonasyon’ denilmektedir” (Egüz, 1998: 54).Tona ve akorda göre sesin temizliği, uyumu ve rengi, ses tutarlığı, anlamına gelen entonasyon toplu ses eğitiminin temel taşlarından birisi belki de en önemlisidir. Toplu ses eğitimi çalışmalarının tümü eseri, doğru temiz ve gerektiği gibi söylemek içindir. Koro diğer konularda (ses bütünlüğü, yorum, artikülasyon, vb.) iyi olsa bile entonasyon sorunu henüz çözülmemiş ise, o koronun iyiliğinden, başarısından, seslerin temizliğinden ve doğruluğundan söz edemeyiz. Çünkü müzikte temiz, ton içinde, doğru ve gereği gibi söylemek her şeydir. Toplu ses eğitimin temel öğeleri olan nefes, dil-konuşma, vücut rahatlığı-yumuşaklığı konularında yapılan çalışmaların tümü doğru bir entonasyon içindir.

“Koroda entonasyon sorunu oldukça zor ve karmaşıktır. Çünkü değişik özelliklere sahip insanları bir araya getirip gereği gibi müzik yapmak oldukça emek isteyen, çok çaba gerektiren bir olaydır. Entonasyon, korodan koroya, aynı koroda zamandan zamana farklılıklar gösterir. Örneğin pesleşme, tizleşme, hiç Entonasyon sorunu yokken konser provasında ya da daha kötüsü konserde detone olma, yalnızca sabah çalışmalarında, uzun ve yorucu çalışmalar sonunda vb. şekillerde ifade edilmektedir” (Sarıçiftçi,2001:198).

Sarıçiftçi (2001: 198)’e göre; “Koro başarısını etkileyen en büyük etken entonasyonudur”. Entonasyon sorununu çözmek için, sorunu meydana getiren nedenleri saptamak ve daha sonra buna yönelik çözümler üretmek gerekmektedir. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında Toplu Ses Eğitiminde Entonasyon Sorunu ve Çözümünde Uygulanacak Yöntemlerine ilişkin yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- “Koro elemanlarının işitme-okuma seviyelerinin uygunluğu,
- Doğru soluk alıp-verme, doğru duruş-oturuş,
- Çalışma öncesi hazırlıklarda vücut rahatlığı-yumuşaklığının sağlanması,
- Dilin doğru kullanılması (boğumlama-artikülasyon) kelimelerin doğru düzgün telaffuz edilmesi,
- Seslendirilmeden (şarkı söyleme) önce ses açma çalışmalarının yapılması,

- Şarkı söyleme ile ilgili organların doğru çalıştırılması ve sağlıklı olması,
- Seçilen eserlerin teknik düzeylerinin koro seviyesine uygunluğu,
- Koro elemanlarının psikolojik durumlarının iyi olması motivasyonlarının sağlanması ve koroya karşı geliştirdikleri ilgi ve tutumları,
- Ses grupları (soprano, alto, tenor, bas) ve problem grupları (dil, nefes, konuşma...) ile grup ve bireysel çalışma yapılması,
- Bireysel ses eğitimi öğretimi elemanlarıyla eşgüdüm içerisinde çalışılması,
- Çalışmalarda eseri baştan sona piyano söylemenin, entonasyonu olumlu yönde etkileyeceği,
- Sürekli çalgı eşliğinde çalışılmasının,
- Sürekli oturarak ya da ayakta çalışılmasının,
- Seslerin yanlış gruplandırılmasının (bas'ın tenor'a, alto'nun soprano'ya zorlanması ya da tersi)
- Nefes-ses, nefes-konuşma bağlantılarının yeterince yapılmamış olmasının,
- Çalışma ortamının ve mekânın akustik durumunun kötü olmasının da entonasyonu olumsuz yönde etkileyebileceği anlaşılmaktadır.

Yapılan araştırmanın sonucuna dayanılarak şu öneriler ileri sürülebilir”

(Sarıçiftçi, 2001: 198-200).

- “Toplu ses eğitiminde entonasyon sorununu aşmak için planlı, disiplinli ve titiz çalışma programı uygulamak gerekmektedir.
- Toplu ses eğitimi veren öğretim elemanları(koro şefi) koro elemanlarının müziksel işitme-okuma problemlerini çözmeli, nefes ve ses eğitimi çalışmalarını aksatmadan sürdürmelidir.
- Seçilen eserlerin teknik düzeylerinin koronun seviyesine uygun olmasına ve dilin doğru kullanılmasına özen gösterilmelidir.”
- Toplu ses eğitiminde Türk Dili'nin doğru, güzel ve etkili bir konuşma biçimiyle kullanılması ve anlaşılır olması için toplu konuşma eğitimine yer verilmelidir.
- Koro şefi çalışma öncesi hazırlıklarda vücut rahatlığı-yumuşaklığının sağlanması konusunda çok duyarlı olmalıdır.
- Koro şefi, korosunu iyi motive edebilmeli, motivasyonunun kaynağı olabilecek tekdüzelikten kaçınılmalıdır.
- Bütün bunlara ilave edilebilecek çok önemli nokta da koro şefi koroyu sevmeli ve sevdirmeli, bu yönde çaba sarf etmelidir.”

“Korolar birlikte yaşamının ve birlikte iş yapabilmenin en çağdaş yollarından biridir. Bir ülkenin uygarlaşma yolundaki en önemli kilometre taşlarından birinin, ülkedeki çok sesli koro sayısı olduğunu öne sürmek hiç de abartılı bir iddia değildir. Çünkü korolar, toplumun çok sesli söyleme geleneğinin olduğu kadar toplumsal yaşamdaki demokrasi geleneğinin de bir göstergesidir” (Aydoğan, 2001: 1). “Toplumsal bir vizyona sahip olan koroların görevlerini doğru ve en güzel şekilde yerine getirmesi beklenir. Bu nedenle korolar, toplumsal görevlerini en iyi şekilde yerine getirmelerini sağlayacak özelliklere sahip olmalıdır”(Akgün, 2006: 1).

“Bir dilin en güç öğrenilen yönü, entonasyonudur. Dil sürekli değişen ve gelişen bir yapı olduğu için, entonasyonu da, sürekli ve kesin kurallar içinde doldurulamaz. Bu nedenle de, bir dilin entonasyonu, uyulacak genel kurallar yanında, öncelikle, o dili doğru ve güzel konuşanlardan öğrenilebilir. Kişilerin konuşmalarında kullandıkları ses sınırı, onların konuşmalarının bulunduğu düzeyle orantılıdır” (Egüz, 1980: 54).

“Bir koroda olması gereken en önemli özelliklerden biri koristlerin uyum içerisinde söylemeleri ve doğru entonasyonu gerçekleştirebilmeleridir. Entonasyon, “tona ve akora göre sesin temizliği, rengi ve uyumu, ses tutarlılığı” olarak tanımlanabilir” (Uluç, 2002: 96).

“Ancak bunu yapabilmek her zaman kolay olmamaktadır. Pek çok koro yöneticisi entonasyonun öncelikle duymakla ilişkili olduğunu düşünmektedir. Oysa entonasyonu geliştirmek için sesleri daha iyi duymanın yanı sıra daha titiz grup çalışmaları (partiler ayrı ayrı olmak üzere) ve doğru ses tekniklerinin dikkatli bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Entonasyon problemini düzeltmek iki aşamalı bir işlemdir. Birincisi koristleri entonasyon probleminden haberdar etmek, ikincisi ise koristlere problemi yok edebilmeleri konusunda yardımcı olacak bir yöntem sağlamaktır. Birinci yöntem, yatay ve dikey çok sesliliği sağlayabilmek amacıyla müziksel anlayışı ve müziksel duymayı geliştirmek, ikinci yöntem ise sade olan tek sesli eserleri söylemek ve ses üretimindeki eksiklikleri ve hataları yok etmektir. Aslında asıl yapılması gereken şey bu değişik yöntemlerin hepsini birden kullanarak, koristleri probleme karşı zinde ve uyanık tutacak alıştırmaları kullanmak ve grup çalışmalarında bunları uygulayarak doğru entonasyonu elde etmektir. Entonasyonu geliştirmek için koristlerle yatay ve dikey armoni, sesli üretimi ve ses tekniğini geliştirici çalışmalar yapmak gerekmektedir” (Akt: Akgün, 2006).

4.2. TEKNİK ÖZELLİKLER (MÜZİKAL YAPI, YORUM VE DİNAMİKLER)

“Koroda ses eğitimi bireylerin seslerini doğru ve etkili kullanabilmeleri için gerekli müziksel davranışları öğretip benimsetme aşamasıdır” (Çevik, 1999: 64).

99009“Koroda ses eğitimi, bireyin tek başına veya topluluk içinde, doğru temiz seslerle ve müzikal duyarlılıkla etkili bir şekilde şarkı söyleyerek müziksel çevresi ile sağlıklı ilişkiler kurmasını hem yorumlayıcı hem dinleyici olarak müziğe bilinçli bir şekilde katılmasını ve ona müzik alanında kültürel bir kimlik kazandırmayı amaçlamaktadır.

*Koro içinde bireye, doğru solunum alışkanlığıyla birlikte, bedensel ve zihinsel hazırlanma için gerekli olan rahatlama, gevşeme, uyanık olma bilinci kazandırma,

*Doğru ses üretme, bu sesi uygun rezonans bölgelerine göndererek, büyütme, zenginleştirme, armoniklerini geliştirme ve sesini koro ile kaynaştırma bütünleştirme becerisi kazandırma,

*Konuşma dilinde açık seçiklik ve anlaşılabilirlik niteliklerini geliştirerek, şarkı söylemede de dili, sesli-sessiz fonemleri eklemleyerek, (artikülasyon) doğru bir söyleyişle doğru bir söyleyişle (telaffuz) ve anlama uygun tonlama ve vurgulamalarla kullanma (diksiyon) becerisi kazandırma,

*Bireyde varolan müzikal duyarlılığı (müzikalite) geliştirerek, etkili bir seslendirme- yorumlama becerisi kazandırma,

*Bireyi, ses üretiminde işlevsel olan organları tanıma, bu organlar arasında gerçekleştirilen işbirliğini kavrama ve sağlığını koruma konularında bilgilendirme” (Çevik, 1999: 64).

Koro eğitiminde sadece bir şarkının öğretilmesi yeterli değildir. Koro üyelerinin seslerini kullanma becerileri, çalışma alışkanlıkları gibi daha pek çok önemli etken niteliği değiştirmektedir. Sesin kullanımı, rezonans, işitme eğitimi, solfej okuma becerisi gibi etkenler dikkatle ele alınmalıdır.

Larenksin ürettiği volümsüz ve renksiz bir niteliğe sahip olan ilk ses, akciğerlerden gelen havanın basıncıyla uygun rezonans bölgelerine gönderilir. Oradaki hava moleküllerini titreştiren ses, gelişerek büyür ve zenginleşir. İnsan sesinin karakterini rezonans olayı da belirlemektedir. Müziksel ses, armonikleri zenginleşmiş yani işlenmiş bir sestir.

“Ses eğitiminde her uzmanın ayrı bir yöntem uyguladığı görülmektedir. Uzman tarafından ses organı ve ses tellerinin fonksiyonlarını yerine getirip getirmediğinin kontrolü yapılır. Kulaklar kontrol edilir. Sesteki kusurların saptanması sağlanarak söylenen bir şarkı ya da yaptırılan bir egzersizle sesin kapasitesi ve diğer yönleri araştırılır” (Elmas, 1987, Akt:Arslan, 2005: 140).

“Ses eğitimi de tını üzerinde değişiklikler meydana getirmektedir. Bu bakımdan seslerin sınıflandırılmasında sadece anatomik özellikler belirleyici olmamakta, konuşma ve artikülasyon şekli de önemli rol oynamaktadır” (Çevik, 2013: 21-22).

“Ses eğitimi almaya erken yaşta başlanmalıdır. Ses eğitimi öncelikle ailede başlar. Anne ve babanın dilini doğru kullanması, çocuğa söylenen ninniler ve şarkılarla, çocuğun sese duyarlılığı artırılır. Ses eğitimine daha sonraki aşamalarda iyi seçilmiş bir öğretmenle devam edilebilir. Ses eğitimi alan kişinin sesinin alt ve üst sınırlarında gürlük sağlanır. Ses hacmi, volümü ve kapasitesinde iyi sonuçlar veren değişiklikler meydana gelir. Ses eğitimi sayesinde ses gürleşebilir. Sesin sınırları genişleyebilir. Fakat iyi olmayan bir ses mükemmelleşemez. Ses eğitimine başlayan kişi öncelikle diyaframa hareket özgürlüğü veren solunum egzersizleri ile eğitime başlar. Vücut duruş pozisyonları ele alınır. Rahatlamayı, gevşemeyi sağlayacak vücut hareketleri öğretilerek ses eğitimine geçilir. Çocuğun mutasyon dönemini rahat geçirebilmesi için, doğru ve düzenli nefes konusunda bilinçlendirilmesi gerekir. Çocuğa bu dönemde fazla bağırması ve sesini yormaması gerektiği anlatılmalıdır” (Arslan, 2005: 144-145).

Koro şefinin, koroyu oluşturan korist seslerini; güçlü başarılı ve renk özelliklerine göre bir diziliminin oluşturması koroda iyi bir homojen yapı ve koro tınısı elde etmeyi sağlayan unsurlardır.

4.3. KORODA TINI (TİMBRE)

Sesin en zor tanımlanabilen özelliğidir. Sesin tınısı, titreşim kaynağına ve kaynağın cinsine ve ortamına göre değişiklikler göstermektedir. Ses tellerinin yapısı ve titreşebilme yeteneği de tınıyı etkilemektedir (Çevik, 1999). “Her insanın doğal bir tınısı vardır. Ancak tını, rezonatörlerin, larenksten çıkan temel sesle uyumlu olarak kullanılmasıyla belirlenir” (Cura, 1990). Buradaki “insanın doğal tınısı”, insan sesinin doğal tınısı olarak algılanmıştır.

4.3.1. Koroda Tınıyı Etkileyen Etmenler

Koro tınısı, birçok farklı etkenin bir araya gelmesiyle oluşur. Örneğin seslerin entonasyonlarında hata olmamalı, bireylerin birbirlerini iyi bir şekilde dinlemeleri ve bu dinleyişe bağlı olarak seslerindeki dalga boylarını ayarlamaları, birbiri üstünde seslendirilen her bir notanın uyum içerisinde duyulmasını sağlamaları gerekmektedir.

Bir diğer önemli husus, sözcüklerin açık bir şekilde ve bütün ses gruplarında aynı şekilde telaffuz edilmesi ya da artikülasyonun en uygun şekilde gerçekleştirilmesi, seslerin kaynaşmasına ve birlikte tınlamasına engel olmamasıdır.

Öte yandan, birbiri üstüne binen seslerin gürlükleri de doğru biçimde planlanıp uygulanmalı, tınlaması beklenen aralık ya da seslerin bağlantıları iyi kurulmalıdır.

1) Vücut rahatlığı ve yumuşaklığı çalışmalarını gerginliği ortadan kaldırarak tını ve entonasyonu etkiler.

2) Ses alıştırmaları sesin üretimi ile ilgili kasların rahatlığını ve esnekliğini sağlayarak kontrolünü kolaylaştırır böylece tınıyı ve entonasyonu etkiler.

3) Fonomimi ve kadans çalışmaları tonal duyusu ve entonasyonu güçlendirir, dinlemeyi içine aldığı için tını gelişir. El işaretleri aynı zamanda koro ile şef arasındaki iletişimi güçlendirir.

4) İki üç sesli çalışmalar her koro çalışmasında yer aldığında özellikle tını da belirli gelişmeler görülür. Öğrencilerin dinleme, uyum ve birbirlerini hissetmelerinin sağlanması önemli çalışmalardır. Pentatonik dizi oyunları ise doğaçlamayı ve dinlemeyi öğretir diğer gruplara göre hareket edebilmelerine olanak verir (Türkmen; 2016b).

5. KODALY YÖNTEMİ VE KORO EĞİTİMİNDE TEKNİKLER

“Hiçbir başarı tek başına elde edilemez. Her başarının arkasında arkadaş, dost, meslektaş, aile vb. gibi bir ekibin desteği vardır. Kodaly felsefesi de bu görüşe son derece değer vermekte, yaptıkları çalışmaları toplum ve ihtiyaç duyanların hizmetine sunmakta tereddüt etmemektedirler. Bu düşünce biçimi, eğitimci tutum ve davranışlarına da doğrudan yansımakta, paylaşımcı bir ortam kendiliğinden oluşmaktadır. Kodaly yaklaşımının bir genel müzik eğitimi yaklaşımı olması ve koro eğitimine dayanması da bu paylaşımcı karakterinden ileri gelmektedir.

Müzik eğitimi ve eğitimciliği paylaşımcılığı gerektiren bir alandır. Özellikle koroların okul müzik derslerini desteklemesi, yaptıkları çalışmalarla okul ve toplum önünde olmaları başarılarının artmasını sağlamaktadır. Bu nedenle Kodaly yaklaşımının müzik eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler açısından çok büyük bir önemi vardır.

Eğitimi verilecek alandaki yöntem seçimini etkileyen en önemli etkenler alanın ve ders ortamının özelliği, öğrenci düzeyi, niteliği ve öğretmenin konuya olan yaklaşımı ve hakimiyetidir. Ayrıca zaman ve maddi olanaklar da yöntem seçiminde önemlidir. Öğretmenin şarkı söylemeyi dersin odağına almak istemesi ya da çalgı çalmaya ağırlık vermesi bir yaklaşım olarak nitelendirilebilir. Yaklaşım, yapılan bir işe yönelik benimsenen felsefi görüşü içermektedir”(Türkmen, 2016a: 91).

Türkmen (2016a: 92)'e göre; Kodaly yaklaşımı dikkatlice incelendiğinde, müzik eğitiminde hareket, dans, dinleme, yorumlama, doğaçlama, seslendirme, müziği yaparak ve yaşayarak öğrenme kavramlarında ortak bir görüş birliğine ulaşıldığı görülür. Zoltan Kodaly tarafından geliştirilen Kodaly yaklaşımı da diğerleriyle aynı doğrultuda, öğrenciyi müzik eğitiminin merkezine alan bir yaklaşımı içermektedir.

Bu yaklaşıma göre, müziğin(yani müziğin temel özelliklerinin öğrenimine) içine el işaretlerini dahil ederek ve şarkı söyleme yoluyla istenilen amaca ulaşılır.

Kodaly yaklaşımı, öğrencilerin müzik eğitimini destekleyici ve geliştirici bir amaç içerir. Kodaly yönteminde fonomimi çalışmaları da yer almaktadır.

“Kodaly Macaristan’ın Bartok’tan sonra gelen en büyük kompozitörüdür ve Macar Milletinin yetiştirdiği ünlü kişilerden biridir. Zoltan Kodaly 1882 yılında Macaristan’ın Ketchkemet Kasabasında doğmuştur. Müzik meraklısı bir anne ve babanın çocuğu olan Kodaly daha erken çağlarda iken sık sık oda müziği dinlemiştir” (Orkestra Aylık Müzik Dergisi, 1964: 2).

Kodaly’ın yaşamı incelendiğinde görülüyor ki müzik çalışmalarına ömrünü adanmış folklorcu ve müzik pedagoğudur. Kodaly kendini ve ruhunu Macar ezgilerini söyletmeye vermiştir.

Çiçek (2000) Müzik eğitimindeki önemli bir yöntemin de Zoltan KODALY’ın yöntemi olduğunu belirtir:“Kodaly, 1882-1967 yılları arasında yaşamış bir Macar bestecisidir. Macar Halk Şarkıları üzerinde çalışmalar yapmıştır. Yabancı ve Çingene müziği etkilerinde kalmış olan geleneksel Macar ezgilerini bir araya getirdi. Bu çalışmalar sonunda 3000-4000 Macar ezgisini notaya aldı. 1911 yılında “gerçek müzik eğitiminin amacı, etkin ve yetenekli müzik yapımını teşvik etmektedir” diyerek şarkı söyleme yoluyla müzik okur-yazarlığını eleştirmeyi savunur ve şu şekilde düşünür: Şarkı söyleme eşliksiz yapılmalıdır. Koro ile doğru şarkı söylemeyi desteklemek için piyano uygun değildir. Ezgi çalarak değil şarkı söyleyerek tanıtılmalıdır.”

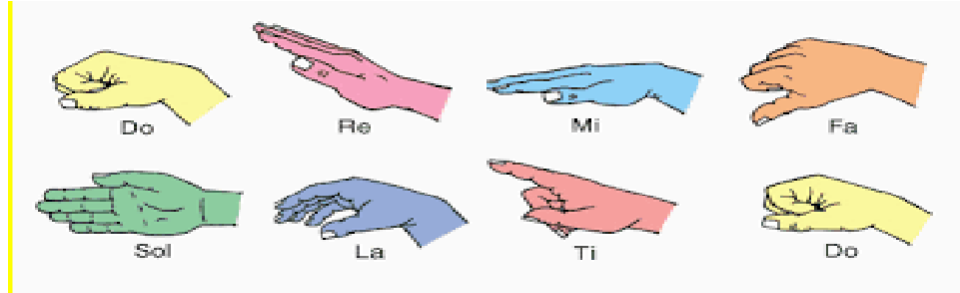
“Macar Bestecisinin bilhassa yazmış olduğu koro parçalarında bulunur. İnsan seslerini birbirine umulmayacak bir maharetle katan Kodaly bu asrın koroyu kullanma hususunda en büyük kudreti göstermiş bestecisidir. Koro onun elinde bir renk ve duygu alemi gibidir” (Orkestra Aylık Müzik Dergisi, 1964: 4).

Kodaly’a göre ritim önemsiz değildir. Bu, geleneksel notalarla da öğretilir. Kodaly, her notanın belli bir amacı ve niteliği olduğuna inanırdı. Çocuklarla çalışmaya işaretlerle başlar. Kodaly metodu; nota okuma ve yazma, kulak eğitimi, ritmik hareket, şarkı söylemek ve dinlemekten oluşur. Ritmik duyarlılık, hareket ve ritm oyunları ile işlenir, çocukların görerek, duyarak temel vuruşları, ritim motiflerini algılamaları sağlanır. Basit ritimler, çizgi notasyonu denilen sistemle **dörtlük ve sekizlik** notalar için“**ta**”ve“**ti**” heceleri kullanılarak yazılır. Kodaly, Carl ORFF’ta olduğu gibi önce **SOL** ve **Mİ sesleri**, sonra **pentatonik** dizi ve daha sonra da **Majör** ve **Minör** dizilerin

öğretimi ile müzik eğitimini gerçekleştirir. Kodaly’da açkı (anahtar) ne olursa olsun (her açkı için) seslendirilen tonun karar sesi majör tonlarda her zaman “**DO**” sesidir, minör tonlarda la sesidir (Çiçek,2000:16).

Bu işaretler oldukça eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Curven işaretleri olarak da bilinen bu işaretleri ilk kullanan kişinin Sara Glover (1786-1876) olduğu kaydedilmektedir. “Penny’e göre 18. y.y’a kadar pek çok farklı öğretim yöntemi kilise korolarında şarkı söyleyen çocukların bu şarkıları daha kolay öğrenmeleri için işe koşulmuştur. Sara Glover’in 19.yy’da kullandığı ve John Curven tarafından geliştirilen ve yaygınlaştırılan fonomimi el sinyalleri/işaretleri seslerin yüksekliklerini görsel olarak algılamalarını sağlayan bir yöntem olarak dikkat çeker. Yöntem elin çeşitli yükseklik ve şekillerle sesleri gösterdiği bir işaret sistemidir. El işaretlerinin vokal deşifreyi geliştirdiği ve sesleri tanımada çok önemli yardımlarda bulunduğu kanıtlanmıştır” (Akt: Türkmen,2016a: 102).

Şekil: Kodaly Yönteminde Kullanılan El İşaretleri

Türkmen (2016a: 103)’ e göre bu işaretler Kodaly ve öğrencilerince başka bazı tekniklerin de alınması ve uyarlanması ile bir metoda dönüşmüştür. Müzik için gerekli becerilerin özümsemesi için bir pedagojik sıralama vardır: İşitme-söyleme-türetme-yazma-okuma-yaratma. Böylece müzik eğitiminin gerçekleşmesinde gerekli adımlar sıralı bir şekilde çocuklara kazandırılmalıdır.

Koro eğitiminde kullanılan yöntemlere bakıldığında, koro üyelerinin pek çok farklı yönünü geliştirmeye yönelik çalışmalara yer verildiği görülmektedir. Bununla birlikte özellikle tını kazandırma çalışmaları çok daha teknik düzeyi yüksek ve önemle üzerinde durulması gereken çalışmalardır. Bu çalışmalar, aynı zamanda diğer koroya ilişkin özelliklerle de bağlantılı olmakla birlikte, örneğin tını kavramı entonasyon becerisinden ayrı düşünülmemekle birlikte, farklı çalışmaları ve uygulamaları da

içermek durumundadır. Buradan yola çıkarak araştırma “Güzel Sanatlar Liselerindeki Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemleri” incelemek üzere yapılmış, bu yöntem ve uygulamaların ne derece kullanıldığı araştırılmak istenmiştir.

6. PROBLEM VE ALT PROBLEMLER

Problem cümlesi, Güzel Sanatlar Liselerindeki Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemler Nelerdir? biçiminde belirlenmiş ve alt problemler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1.Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan eğitimciler, Batı Müziği Koro Derslerinde tını elde etmeye yönelik hangi çalışmalara yer vermektedir?

2.Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan öğretmenler, tını elde etmede hangi yöntemleri faydalı bulmaktadır?

3.Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan öğretmenlerin koro tınısı elde etmede Kodaly yönteminin kullanılmasına yönelik görüşleri nelerdir?

4.Uzmanların koro tınısı elde etmeye yönelik görüşleri nelerdir?

7. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Liseleri Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Değerlendirmesini, koro tınısı geliştirmeye yönelik çalışmaların bu derslerde kullanılıp kullanılmadığının belirlenmesini, kullanılıyorsa faydalı olup olmadığının tespit edilmesini ve el işaretlerinin kullanımının koro çalışmalarında yer alıp almadığının anlaşılması amacını taşımaktadır. Ayrıca koro çalışmalarında yapılabilecek tınıya yönelik farklı etkinliklere dikkat çekmeye yönelik bir çabaya da sahiptir.

8. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma, Güzel Sanatlar Lisesi Batı Müziği Koro Derslerinde tınıya yönelik çalışmaların tespit edilmesi, bu yöntemlerin kullanılmasına yönelik bir çabayı barındırması ve koro çalışmalarında el işaretlerinin kullanılmasını teşvik etmesi bakımından önem taşımaktadır. Kodaly işaretleri olarak bilinen el işaretlerinin koro eğitiminde tınıyı sağlamaya olan olumlu etkilerine dikkat çeken bir çalışma olması ayrıca önemini arttırmaktadır.

9. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

Araştırmada, veri toplamak üzere kullanılan yöntemlerin araştırmada kullanmaya uygun olduğu,

Bir uzman yardımıyla kullanılan istatistik programının verilerin iŐlenmesinde yeterli olduğu,

Görüşlerine başvuru alan uzmanların ve eğitimcilerin alanlarında yetkin ve araştırmaya katılmaya istekli oldukları sayıltılarından hareket edilmiştir.

10. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, Türkiye’de Güzel Sanatlar Liselerinde koro eğitimi veren Őeflerden kendilerine yöneltilen soruları cevaplamaya istekli olanlarla,

Koro eğitimciliği alanında uzun yıllardır görev yapmakta olan, çeşitli festival ve Őenliklere katılmış, kendilerine yöneltilen soruları cevaplamaya istekli 3 uzmanla,

AraŐtırmacının maddi, manevi olanakları ve yüksek lisans aşamasında kendisine ayrılan süre ile sınırlandırılmıştır.

11. TANIMLAR

Artikülasyon: Konuşma organlarımızın (dudak, dil, damak uzamı, yanaklar, altçene) boğazımızdan çıkan sese biçim vermek için topluca çalışması. Sessiz harflerin bir tümcenin başında ve sonunda kesin, belirli bir biçimde ve sesli harflerin yüksekliğine, vurgularına renklerine dikkat edilerek söylenmesi (TDK Sözlüğü).

Diksiyon: Seslerin, sözlerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarını kurallarına uygun olarak söyleme biçimi (TDK Sözlüğü).

Larenks: Gırtlak (TDK Sözlüğü).

Rezonans: Tını, ses gürlüğü, titreşim, yankılanma, tınlama (Sesli sözlük).

Tını: Bir sesi üreten farklı çalgıların ya da farklı insan seslerinin taşıdığı renk farklılığı.

12. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

1) Gül, G. (2000) Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Koro Derslerinin Değerlendirilmesi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Söz konusu tez güzel sanatlar liselerindeki koro derslerini değerlendirmekte, karşılaşılan problemleri irdelemektedir. Bu yönüyle araştırmayla ilişkilidir.

2) Gökçe, M.(2010) Koro Dizilişlerinin Seslendirilmedeki Müziksel Sonuçlara Etkisi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi: Söz konusu tez güzel sanatlar liselerindeki koro derslerini değerlendirmekte, karşılaşılan problemleri irdelemektedir. Bu yönüyle araştırmayla ilişkilidir.

3) Saklıca, E.(2010) Bireysel Ses Eğitiminden Toplu Ses/Koro Eğitimine Geçiş Sürecindeki Yaklaşımlar. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi: Söz konusu tez güzel sanatlar liselerindeki koro derslerini değerlendirmekte, karşılaşılan problemleri irdelemektedir. Bu yönüyle araştırmayla ilişkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, betimsel yöntemlere dayalı hem nitel hem nicel özellikleri olan karma bir modele sahiptir. Veri toplamada anket ve görüşme tekniklerine başvurulmuştur. Anketten elde edilen veriler nicel yöntemlere dayalı olarak işlenmiş ve çözümlenmiştir. Görüşmeden elde edilen veriler ise nitel araştırma yöntemlerine dayalı olarak betimlenmiştir. “Tarama, ilişkisel, nedensel karşılaştırma, deneysel ve meta-analiz araştırmaları ağırlıklı olarak nicel veri toplama yöntemlerine ve dolayısıyla nicel verilere dayandığı için nicel araştırma; durum çalışmaları anlatı araştırmaları ve alan araştırması betimleme, katılımcı gözlem ve deneyimleme esaslarına dayandığı için nitel araştırma olarak adlandırılır” (Karahasanoğlu, Yavuz 2016: 10). Bu açıklamaya dayanarak, araştırmanın bir durum çalışması olduğu, betimlemeci bir yaklaşımı benimsemesi nedenlerinden dolayı nitel; Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tımsı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlere, o alanda çalışan uzmanların görüşlerine başvuru anket sorularından elde edilen sayısal veriler nedeniyle de nicel bir özellik taşımaktadır. Burada nicele çevrilebilen veriler incelenmiş istatistik programının ortaya koyduğu bulgular irdelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada Güzel Sanatlar Liseleri üzerinde çalışılmıştır. Ülkemizde 2016 yılı itibariyle 54 güzel sanatlar lisesi bulunmaktadır. Bu liselerde koro şefliği yapan eğitimcilerin toplam sayısı yaklaşık 54’tür. Araştırmanın amacı doğrultusunda bütün koro şeflerine ulaşılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda e-mail/telefon ve yüz yüze olacak şekilde koro şeflerine ulaşılmaya çalışılmış, araştırmaya katılmaya istekli

olanlarla çalışma yürütülmüştür. Buna bağlı olarak 54 katılımcının 22'sinden geri dönüt alınamamıştır. Dolayısıyla toplam 32 katılımcıya ulaşılabilmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırma, veri toplanan alanda çalışan uzmanların azlığından dolayı evren ve örnekleme sahip değildir. Çalışma evrenini Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma grubunu ise Güzel Sanatlar Liselerinde Batı Müziği Koro Derslerini yürüten müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak, araştırmanın çalışma örneklemini 32 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma yapılan alanın son derece özel bir alan olması veri toplanan evreni ve örneklemini kısıtlamaktadır.

3. VERİLERİN TOPLANMASI

Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Koro Şeflerinin Görüşleri Açısından Değerlendirilmeleri amacıyla hazırlanan bu çalışmada birincil ve ikincil veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Aynı zamanda literatür taraması olarak da bilinen ikincil veri toplama yöntemi, önceden ortaya çıkarılmış ve basılı hale getirilmiş verilerin incelenmesine dayalı bir yöntemdir (Kumar, 1999).

Araştırmada bilgisayar destekli istatistik programlarının zamanla gelişmesi ve anketlerden elde edilen verilerin bu programlarda analiz edilmesinin daha kolay olması (Ural ve Kılıç, 2006) sebebiyle birincil veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket Türkiye'de Güzel Sanatlar Liselerinde eğitim vermekte olan koro şeflerine uygulanarak, gerekli veriler elde edilmiştir. Ankette, koro şeflerinin kullanması muhtemel olan yöntemlere ilişkin sorular sorulmuştur. Bu yöntemler Kodaly yöntemi içerisinde kullanılan bazı yöntemlerdir.

Araştırmanın veri toplama aşamasında, eğitim vermekte olan Güzel Sanatlar Liseleri araştırılmış, bu okullarda Batı Müziği Koro derslerini vermekte olan

öğretmenlerle iletişim kurulmuştur. Araştırmaya katılmaya istekli öğretmenlerle çalışma yürütülmüştür.

Araştırmada veri toplama aşamasında belli başlı Koro tınısını geliştireceği düşünülen Güzel Sanatlar Liseleri tespit edilmiş, bu okullarda Batı Müziği Koro Derslerini yürütmekte olan öğretmenlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Hazırlanan beşli likert tipi anket ile veriler toplanmıştır. Araştırma kapsamında ankete katılan kişilerin aldıkları eğitim özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları da hesaplanmış ve tablo halinde gösterilmiştir.

3.1. VERİLERİN İŞLENMESİ VE ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırmaya literatür taramasıyla başlanmış, koro çalışmalarında tını ele etmede kullanılabilecek çalışmalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Ardından bu yapılan çalışmalar Kodaly yöntemi içerisinde kullanılan tekniklerin kullanımını irdelemek üzere ikisi lisans düzeyinde eğitim veren biri Güzel Sanatlar Lisesi düzeyinde eğitim veren ikisi doktora düzeyinde eğitimi olan üç uzmanla görüşülmüştür. Anket soruları bu üç uzmandan alınan görüşler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Araştırmada örneklemden elde edilen verilerin toplanmasında, anket tekniğinden faydalanılmıştır. Türkçe olarak hazırlanan anket bir bölüm ve toplam 21 sorudan oluşmaktadır.

Ankette ilk iki soruda katılımcıların aldıkları eğitime ilişkin eğitimsel özellikleri tespit etmeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Sorular, katılımcının eğitim düzeyini (1= Eğitim Fakültesi, 2= Güzel Sanatlar Fakültesi, 3= Konservatuvar, 4= Diğer) ve eğitim durumunu (1= Lisans, 2= Yüksek Lisans, 3= Doktora, 4= Başka) tespit etmek üzere oluşturulmuştur.

Araştırmaya literatür taraması ile başlanmış, Koro çalışmalarında tını elde etmede kullanılabilecek çalışmalar tespit edilmeye çalışılmıştır. Ardından bu Kodaly Yöntemi içerisinde de kullanılan tekniklerin kullanımını irdelemek üzere 2'sini (üniversite) Lisans düzeyinde eğitim veren, Güzel Sanatlar Lisesi düzeyinde üç

(Yüksek Lisans ve Doktora eğitimi olan) uzmanla görüşme yapılmıştır. Anket soruları bu üç uzmandan alınan görüşler ışığında oluşturulmuştur.

Anketin diğer sorularında koro şeflerinin kullandıkları yöntemlere ilişkin sorulara yer verilmiştir. İlgili sorular 5’li likert ölçeğine göre düzenlenmiştir.

Likert Ölçeği = Bu ölçekte deneğe çeşitli ifadeler ve yargılar yöneltilir. Denekten, bu yargılara veya ifadelere katılıp katılmama derecesini belirtmesi istenir. Kategori sayısı olarak 5,7,9 ve 11’li olabilir bu ve yaygın olarak 5’li likert ölçeği tercih edilmektedir. Likert ölçeğinde cevaplar katılıp katılmama ile ilgilidir. Bu ölçek ile aralık seviyesinde bir ölçümün yapıldığı gözlemlenmektedir (Coşkun ve Altunışık, 2015: 117).

Ölçeklerdeki sorular, ilgili literatür taraması ve uzmanların görüşleri doğrultusunda belirlenmiş (görünüş ve geçerlilik kapsamında) daha sonra da; öncelikle koro şeflerine dağıtılmadan önce, 30 kişilik, koro şefliği yapan bireyler üzerinde ön uygulama yapılmış ve (görünüş geçerlik kapsamında) yanlış anlaşılan ya da anlaşılmayan ifadeler düzeltilmiştir.

Araştırma kapsamında ankete katılan bireylerin eğitimsel özelliklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmış ve tablo halinde gösterilmiştir. Ayrıca, ankette koro şeflerine yöneltilen her soruya ilişkin vermiş oldukları cevapların, frekans ve yüzde dağılımları ile birlikte, her bir ifadeye ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerinin analizleri SPSS istatistik programı ile yapılmıştır. Değerler kullanılan programın bir özelliği olarak oranları yuvarlamıştır.

Araştırmanın ikinci alt problem kısmındaki araştırma soruları, parametrik testler kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın veri dağılım değerleri hesaplanmış olup (Kurtosis: Skewness:) verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Bu doğrultuda veriler parametrik testler kullanılarak hesaplanmıştır.

Araştırmanın parametrik test koşullarını sağlaması nedeniyle iki grup içeren değişkenler için “Bağımsız Örneklemeleri” için t-testi” ve ikiden fazla grup içeren değişkenler için (yas, eğitim düzeyi, medeni durum gibi) “Bağımsız Örneklemeler” için Tek-Faktörlü Varyans Analizi (Anova)” kullanılarak analiz yapılmıştır. Analizler sonucu ikiden fazla grup içeren değişkenlerde ortaya çıkan anlamlı farklılığın, hangi

değişkenlerden kaynaklandığını belirlemek için “Çoklu Karşılaştırma (Tukey HSD ve Schaffe)” analizi yapılmıştır. Ayrıca araştırmada bazı araştırma sorularının analizinde “ki kare” testi uygulanmıştır. Çalışmada dağılımın normallik gösterdiği takdirde yapılması gereken analizler yerine ki kare analizinin kullanılmasının nedeni ölçümü yapılan değişkenlerden birinin sınıflama ölçekli oluşturulmuş olmasıdır. Araştırmada, çalışma modeli kapsamında oluşturulmuş hipotezlerin test edilmesine yönelik değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyinin ve yönünün belirlenmesi amacıyla “Basit Korelasyon Analizi” kullanılmıştır. Korelasyon katsayısının 1 olması, değişkenler arasında doğru yönlü (pozitif) tam bir ilişkinin olduğunu; -1 olması değişkenler arasında ters yönlü (negatif) tam bir ilişkinin olduğunu; 0 olması ise değişkenler arasında hiçbir ilişkinin olmadığını göstermektedir (Çil, 2002; Ural ve Kılıç, 2005). Korelasyon katsayısının 0- 0,20 arasında olması durumunda çok zayıf; 0,20-0,40 arasında olması durumunda zayıf; 0,40-0,60 arasında olması durumunda orta; 0,60-0,80 arasında olması durumunda kuvvetli/yüksek ve 0,80-1 arasında olması durumunda ise çok kuvvetli/çok yüksek düzeyde ilişki olduğu kabul edilmektedir (Akgül ve Çevik, 2003).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR

“Güzel Sanatlar Liselerinde Görev Yapan Eğitimciler, Batı Müziği Koro Derslerinde Tını Elde Etmeye Yönelik Hangi Çalışmalara Yer Vermektedir?”

Araştırma birinci alt problemine yönelik araştırma verileri üzerinde frekans analizleri, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Buna göre elde edilen veriler üzerine çeşitli yorumlar yapılmıştır. “Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan eğitimciler, Batı Müziği Koro Derslerinde tını elde etmeye yönelik hangi çalışmalara yer vermektedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Mezun Olduğu Okula İlişkin Frekans Analizi

	f	%
Eğitim Fakültesi	27	84,4
Güzel Sanatlar Fakültesi	5	15,6
Konservatuar	-	-
Diğer	-	-
Toplam	32	100,0

Tablo 1’de “Katılımcıların Mezun Olduğu Okula İlişkin Durumları” açısından bakıldığında, %84,4’ü “Eğitim Fakültesi”, %15,6’sı “Güzel Sanatlar Fakültesi’nden mezun oldukları görülmektedir. Yukarıdaki tabloya göre 2015-2016 yılında Türkiye’de Güzel Sanatlar Liselerinde koro şefliği yapan öğretmenler arasında konservatuar mezunu bulunmamaktadır. Buna eğitim fakültelerinin programlarında Koro derslerinin bulunuyor olması sebep olarak gösterilebilir. Ayrıca birkaç

konservatuarda koro ana sanat dalı kurulmuş olmasına rağmen bazıları kapatılmış ve sadece birkaç konservatuarda çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kurumda çok yenidir.

Tablo 2. Katılımcıların Eğitim Durumuna İlişkin Frekans Analizi

	f	%
Lisans	18	56,2
Yüksek Lisans	10	31,3
Doktora	4	12,5
Toplam	32	100,0

Tablo 2’de “Katılımcıların Eğitim Durumları”na bakıldığında,%56,2’sinin “Lisans”, %31,3’ünün “Yüksek Lisans”, %12,5’inin “Doktora” programından mezun oldukları görülmektedir. Dolayısıyla Türkiye’de güzel sanatlar liselerinde koro şefliği yapan bireylerin yarıdan biraz fazlası oranında lisans mezunu, %43,8’inin lisansüstü eğitim mezunu oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Yönettiği Koroya İlişkin Frekans Analizi

	f	%
Güzel Sanatlar Lisesi	22	68,8
Lisans Korosu	3	9,4
Yetişkinler Korosu	2	6,3
Çocuk Korosu	4	12,5
Polifonik Gençlik Korosu	1	3,1
Toplam	32	100,0

Tablo 3’te Katılımcıların Yönettiği Korolara” bakıldığında %68,8’i “Güzel Sanatlar Lisesi”, %12,5’i “Çocuk Korosu”, %9,4’ü “Lisans Korosu”, %6,3’ü “Yetişkinler Korosu”, %3,1’i “Polifonik Gençlik Korosu’nu” çalıştırdıkları görülmektedir. Dolayısıyla Türkiye’de Güzel Sanatlar Liselerinde koro şefliği yapan bireylerin yaklaşık yarısının sadece güzel sanatlar lisesi korosu çalıştırdığı diğerlerinin aynı zamanda başka korolar da çalıştırdıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Katılımcıların Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaları Kullanmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	4	12,5		
Kısmen	1	3,1	1,81	0,997
Çok az	12	37,5		
Hiç	15	46,9		
Toplam	32	100,0		

Tablo 4’te “Katılımcıların Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaları Kullanmalarına İlişkin Görüşleri” açısından bakıldığında, katılımcıların vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaları %0’ının “Tamamen”, %12,5’inin “Büyük ölçüde”, %3,1’inin “Kısmen”, %37,5’inin “Çok az” kullandıkları, %46,9’unun ise “Hiç” kullanmadıklarını belirttikleri görülmektedir. Buradan katılımcıların Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaları kullanmalarına ilişkin görüşlerinin çok az ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Buna dayanarak katılımcıların Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmalara yeterince yer vermedikleri düşünülmektedir. Yer vermedikleri düşünülmele beraber ders saati azlığının bunda etkili olma ihtimali bulunmaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “Tek Sesli Egzersizleri/Ses Alıştırmaları” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	1	3,1		
Kısmen	2	6,3	1,68	0,491
Çok az	15	46,9		
Hiç	14	43,8		
Toplam	32	100,0		

Tablo 5’e göre; Katılımcıların Koro çalışmalarında “Tek Sesli Egzersizleri/Ses Alıştırmalarını” Kullanmalarına ilişkin görüşlerine bakıldığında yanıtlardan %0’ının “Tamamen”, %3,1’inin “Büyük ölçüde”, %6,3’ünün “Kısmen”, %46,9’unun “Çok az” kullanmakta oldukları ve %43,8’inin “Hiç” yer vermediklerini belirttikleri görülmektedir. Katılımcılardan Tek Sesli Egzersizleri/Ses Alıştırmalarını kullanmalarına ilişkin tamamen seçeneğine işaretleyen katılımcı bulunmamaktadır. Buradan katılımcıların tek sesli egzersizlerin/ses alıştırmalarına koro çalışmalarında çok az yer

verdikleri veya hiç yer vermedikleri söylenebilir. Burada standart sapmanın küçük olduğu görülmektedir. Buna dayanarak verilerin dağılımlarında bir denge olduğu ve çok az ve hiç seçeneklerindeki yoğunluğun görüşü yansıttığı anlaşılmaktadır.

Bu verilere dayalı olarak “Tek Sesli Egzersizleri/Ses Alıştırmalarını” yeterince kullanmadıkları ortaya çıkmaktadır.

Cevapların Çok az ve Hiç seçeneklerinde yoğunlaşıyor olması, katılımcıların Koro çalışmalarında “Tek Sesli Egzersizlerin/Ses Alıştırmalarının” öğrencilerin gelişimine olan katkıları hakkında ya yeterli bilgiye sahip olmamalarından ya süre kısıklılığı sebebiyle bu çalışmalara yer veremiyor olmalarından ya da bu çalışmaların işlevselliği konusunda endişeleri olduğundan kullanmadıkları ya da çok az kullandıkları düşünülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “İki Sesli Tını Çalışmalarını” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri

	F	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	2	6,3		
Kısmen	6	18,8	2,03	0,860
Çok az	15	46,9		
Hiç	9	28,1		
Toplam	32	100,0		

Tablo 6’ya göre Katılımcıların Koro çalışmalarında İki Sesli Tını çalışmalarının kullanımı açısından Katılımcıların”, %6,3’ü “Büyük ölçüde”, 18,8’i “Kısmen”, %46,9’u “Çok az” kullandıkları, %28,1’inin “Hiç” kullanmadıkları görülmektedir. Tamamen kullandığını belirten katılımcı bulunmamaktadır. Katılımcıların İki Sesli Tını Çalışmalarını kullanmalarına ilişkin görüşlerinin çok az ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bu bulguya dayanarak katılımcıların iki sesli tını çalışmalarını kullanmalarına ilişkin görüşlerinin olumsuz olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Katılımcıların Koro çalışmalarında “Üç Sesli Tını Çalışmalarını” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	5	15,6		
Büyük ölçüde	2	6,3		
Kısmen	6	18,8	2,56	1,342
Çok az	12	37,5		
Hiç	7	21,9		
Toplam	32	100,0		

Tablo 7’de Katılımcıların Üç Sesli Tını Çalışmalarının kullanımı açısından bakıldığında katılımcıların %15,6’sının “Tamamen”, %6,3’ünün “Büyük ölçüde”, %18,8’inin “Kısmen”, %37,5’inin “Çok az” kullandıkları, %21,9’unun “Hiç” kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Buradan katılımcıların Üç Sesli Tını Çalışmalarını kullanmaları ile ilgili olarak çok az ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştıkları söylenebilir.

Tablo 8. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “Kadans Seslendirme Çalışmalarını” Kullanmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	5	15,6		
Büyük ölçüde	4	12,5		
Kısmen	6	18,8	2,87	1,184
Çok az	16	50,0		
Hiç	1	3,1		
Toplam	32	100,0		

Tablo 8’de Katılımcıların Koro Çalışmalarında Kadans Seslendirme Çalışmalarını kullanmalarına ilişkin görüşleri ele alınmakta olup, yanıtların %15,6’sı “Tamamen”, %12,5’i “Büyük ölçüde”, %18,8’i “Kısmen”, %50,0’ı “Çok az” %3,1’i “hiç” seçeneklerinde toplanmıştır. Buradan katılımcıların Koro Çalışmalarında Kadans Seslendirme Çalışmalarına çok az yer verdikleri ortaya çıkmaktadır.

Cevapların çok az ve kısmen seçeneklerinde yoğunlaşıyor gözükmesi katılımcıların Kadans Seslendirme Çalışmalarının kullanımı konusunda %50 oranında çok az görüşünü belirtmiş olmakla birlikte Kısmen, Büyük ölçüde ve Tamamen kullananlarında olduğu görüşü ortaya çıkmaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Koro Çalışmalarında “Pentatonik Dizi Oyunları”nı Kullanmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	6	18,8		
Büyük ölçüde	10	31,3		
Kısmen	7	21,9	3,31	1,255
Çok az	6	18,8		
Hiç	3	9,4		
Toplam	32	100,0		

Tablo 9’da “Katılımcıların Koro Çalışmalarında Pentatonik Dizi Oyunlarını Kullanmalarına İlişkin Görüşleri” yer almakta olup, katılımcıların % 18,8’i “Tamamen”, 31,3’ü “Büyük ölçüde”, %21,9’u “Kısmen”, %18,8’i “Çok az”, %9,4’ü “Hiç” seçeneklerini işaretlemiştir. Buradan katılımcıların Koro Çalışmalarında Pentatonik Dizi Oyunlarını kullandıkları söylenebilir.

Tablo 10. Katılımcıların Derslerde, Ses Gruplarının Birbirlerini Dinlemeleri ve Gerekliğinde Bir Ses Grubunun Önde Duyulmasını Sağlamaya Yönelik Tını Çalışmaları Yapmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük Ölçüde	0	0		
Kısmen	4	12,5	1,75	0,672
Çok az	16	50,0		
Hiç	12	37,5		
Toplam	32	100,0		

Tablo 10’da Katılımcıların, Ses Gruplarının Birbirlerini Dinlemeleri ve Gerekliğinde Bir Ses Grubunun Önde Duyulmasını sağlamaya yönelik tını çalışmaları yapmalarına ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Buna göre, katılımcıların %0’ının “Tamamen”, %0’ının “Büyük Ölçüde”, %12,5’inin “Kısmen”, %50,0’ının “Çok az”, %37,5’inin “Hiç” seçeneklerini belirttikleri görülmektedir. Buradan, katılımcıların Ses Gruplarının Birbirlerini Dinlemeleri ve Gerekliğinde Bir Ses Grubunun Önde Duyulmasını sağlamaya yönelik tını çalışmaları yapmaları konusunda çok az, kısmen ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştıkları ve bu çalışmalara büyük oranda yer vermedikleri görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Burada ders saatlerinin bir etken olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 11. Katılımcıların, Derslerde Seslendirilen Eserdeki Farklı Partileri İkişerli Olmak Üzere (Soprano-Alto veya Tenor-Bas) Seslendirerek Tını Çalışması Yapmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	2	6,3		
Büyük ölçüde	2	6,3		
Kısmen	2	6,3	1,87	1,184
Çok az	10	31,3		
Hiç	16	50,0		
Toplam	32	100,0		

Yukarıdaki tablo 11’de katılımcıların Derslerde Seslendirilen Eserdeki Farklı Partileri İkişerli Olmak Üzere (Soprano-Alto veya Tenor-Bas) Seslendirerek Tını Çalışması yapmalarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmış, katılımcıların %6,3’ünün “Tamamen”, %6,3’ünün “Büyük ölçüde”, %6,3’ünün “Kısmen”%31,3’ünün “Çok az” oranlarında bu tür çalışmalarını yaptıkları, %50,0’ısını “Hiç” yapmadıkları tespit edilmiştir.

Burada, katılımcıların Derslerde Seslendirilen Eserdeki Farklı Partileri İkişerli Olmak Üzere (Soprano-Alto veya Tenor-Bas) Seslendirerek Tını Çalışması yapmaya yönelik görüşlerinin çok az ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Tablodan, katılımcıların büyük çoğunluğunun, derslerde seslendirilen eserdeki farklı partileri ikişerli olmak üzere (Soprano-Alto veya Tenor-Bas) seslendirerek tını çalışması yapmadıkları anlaşılmaktadır.

2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR

“Güzel Sanatlar Liselerinde Görev Yapan Öğretmenler, Tını Elde Etmede Hangi Yöntemleri Faydalı Bulmaktadır?”

Bu bölümde “Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan öğretmenler, tını elde etmede hangi yöntemleri faydalı bulmaktadır?” sorusuna katılımcıların vermiş oldukları cevaplar ele alınmıştır.

Araştırmada ikinci alt probleme ilişkin oluşturulan araştırma sorularının değerlendirilmesi amacıyla bu bölümde korelasyon, t testi, anova ve ki kare testleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmada öncelikle koro şeflerinin ses alıştırma yöntemlerini kullanımları ile faydalı bulmalarının arasında bir ilişki olup olmadığına ilişkin araştırma sorusuna yönelik korelasyon analizi uygulanmıştır. Korelasyon analizi sonuçları tabloda detaylı olarak gösterilmektedir.

Tablo 12. Katılımcıların, “El İşaretleri, İki Sesli Tını Çalışmaları, Üç Sesli Tını Çalışmaları, Dört Sesli Tını Çalışmaları, Dinleme Çalışmaları, Kadans Çalışmaları ve Pentatonik Dizi Oyunları” gibi çalışmalarını ne sıklıkta kullandıklarına İlişkin Görüşleri

Derstlerde en sık kullanılan çalışmalar	Her ders		Bazen		Hiç		Toplam		A.O.	S.S.
	f	%	f	%	f	%	f	%		
El işareti	5	34,4	16	50,0	11	34,4	32	100	3,81	0,692
İki sesli tını çalışmaları	3	9,4	11	34,4	18	56,3	32	100	3,53	0,671
Üç sesli tını çalışmaları	5	15,6	13	40,6	14	43,8	32	100	3,71	0,728
Dört sesli tını çalışmaları	8	25,0	12	37,5	12	37,5	32	100	3,87	0,793
Dinleme çalışmaları	5	15,6	5	15,6	22	68,8	32	100	3,46	0,761
Kadans çalışmaları	8	25,0	20	62,5	4	12,5	32	100	4,12	0,609
Pentatonik dizi oyunları	12	37,5	15	46,9	5	25,6	32	100	4,21	0,706

Tablo 12’de katılımcıların, koro tınısı elde etmeye yönelik çeşitli yöntemler arasından en sık kullandıkları yöntemlerin hangileri olduğunu ve ne sıklıkta kullandıklarını anlamak üzere sorulan yukarıdaki soruya verdikleri yanıtlara bakıldığında, El işaretlerinin %50 oranında bazen, İki ses tını çalışmalarının %56,3

oranında hiç, Üç sesli tını çalışmalarının %43,8 oranında hiç, Dört sesli tını çalışmalarının %37,5 bazen ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Dinleme çalışmalarının derslerde yer alma oranı %68,8 hiç, Kadans çalışmalarının oranı %62,5 bazen ve pentatonik dizi oyunlarının oranı %46,9 bazen seçeneklerinde yoğunlaşmıştır.

Buradan derslerde tını elde etmeye yönelik yöntemlerden el işaretlerinin bazen seçeneğinde iki sesli tını çalışmalarının hiç seçeneğinde, üç sesli tını çalışmalarının bazen ve hiç seçeneklerinde, dört sesli tını çalışmalarının bazen ve hiç seçeneklerinde dinleme çalışmalarının hiç seçeneklerinde, Kadans çalışmalarının bazen seçeneklerinde, Pentatonik dizi oyunlarının yine bazen seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. Koro tınısı elde etmeye yönelik tını ve kadans çalışmalarının daha sık kullanıldığı bunlarında daha çok bazen seçeneğinde yoğunlaştığı söylenebilir.

Tablo 13. Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Ses Alistirmaları Kullanımı	Ses Alistirmaları Faydaları
Ses Alistirmaları kullanımı	Pearson Korelasyon	1	
	Sig.		
	N	32	
Ses Alistirmaları Faydaları	Pearson Korelasyon	0,206	1
	Sig.	0,257	
	N	32	32

Tablo 13'te yer alan korelasyon analizi sonuçlarına göre "Ses Alistirmaları kullanımı" (0,206) ile Ses Alistirmaları Faydalı bulmaları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olmadığı görülmektedir. Buna göre katılımcıların ses alıştırma kullandıkları ile ses alıştırma faydalı bulmaları arasında bir ilişki yoktur.

Tablo 14. Eğitim Durumuna İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları

	Değer	DF	Asymp. Sig. (2-sided)
Eğitim durumu Üç ses tını çalışmaları	9,827(a)	4	,006
Eğitim durumu Dört ses tını çalışmaları	10,519(a)	4	,006

P<0,05

Tablo 14'te Ki-Kare Testi'ne göre Pearson Ki-Kare (Sig. 2-sided) değerinin 0,05'ten ($p>0,05$) üç sesli tını çalışmaları (0,006) ve dört sesli tını çalışmalarının kullanımı(0,006) için küçük olduğu belirlenmiştir. Bunun sonucunda eğitim durumu ile ilgili değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı yönde ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaların Kullanımına Yönelik T Testi

Bağımsız Değişkenler	n	A.O.	S.S.	t	p
Mezun Olunan Okul	Eğitim Fakültesi	27	4,37	0,088	
	Güzel Sanatlar Fakültesi	5	2,20	1,095	2,628 0,013

P<0,05

Tablo 15'te verilen T testi sonucuna göre, eğitim fakültesi mezunu olan koro şefleri ile güzel sanatlar fakültesi mezunu olan koro şeflerinin vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaların kullanımları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t=2,628;p=0,013$). Koro şeflerinin vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaları Eğitim Fakültesi mezunlarının daha çok kullandıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 16. Üç Sesli Tını Çalışmaları Kullanımına İlişkin Anova Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	n	A.O.	S.S.	F	Sig.	Tukey HSD	
Eğitim Durumu	Lisans	18	2,88	1,450			
	Yüksek Lisans	10	4,10	0,875	4,156	0,026	Lisans/Yüksek Lisans
	Doktora	4	4,25	0,500			

P<0,05

Tablo 16’da verilen Anova testi sonucuna göre, eğitim düzeyi yüksek lisans olan koro şeflerinin, eğitim düzeyi lisans olanlara kıyasla üç sesli tını çalışmalarını kullanımının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (F=4,156;p=0,026). Eğitim düzeyine göre farkların, hangi eğitim düzeyi gruplarında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi sonuçlarına göre; özellikle eğitim düzeyi yüksek lisans olan koro şefleriyle (A.O.=4,10), eğitim düzeyi lisans olan koro şefleri (A.O.=2,88) arasında üç sesli tını çalışmalarının kullanımına yönelik anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla, eğitim düzeyi yüksek lisans olan koro şeflerinin, eğitim düzeyi lisans olan koro şeflerine göre daha fazla üç sesli tını çalışmalarını kullandıkları söylenebilir.

Tablo 17. Yönetilen Koroya İlişkin Anova Analiz Sonuçları

		Anlamlı F.	F	Sig.
Vücut Kullanımı	Gruplar Arası	4,236		
	Grup İçi	,649	6,529	,002
	Toplam			
Kadans Kullanımı	Gruplar Arası	4,331		
	Grup İçi	1,090	3,975	,018
	Toplam			
Grup Tını Kullanımı	Gruplar Arası	1,611		
	Grup İçi	,327	4,921	,007
	Toplam			
SATB Kullanımı	Gruplar Arası	4,348		
	Grup İçi	1,088	3,998	,017
	Toplam			

P<0,05, SATB: Soprano-Alto veya Tenor-Bas

Tablo 17’de verilen Anova testi sonucuna göre, vücut yumuşaklığı ve rahatlığı çalışmalarının kullanımı, kadans kullanımı, grup tını kullanımı ve SATB kullanımı faktörlerinin yönetilen koroya göre anlamlı farklılıklarının olduğu görülmektedir. Farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testleri yapılmıştır.

Tablo 18. Katılımcıların, “Koro Çalışmalarında “Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaların Tını Elde Etmede Kullanımını Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	0	0		
Kısmen	0	0	1,46	0,507
Çok az	15	46,9		
Hiç	17	53,1		
Toplam	32	100,0		

Tablo 18’de katılımcıların Koro Çalışmalarında “Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaların” Tını Elde Etmede kullanımını faydalı bulmalarına ilişkin verdikleri cevaplara bakıldığında, katılımcılardan %0’ının “Tamamen”, %0’ının “Büyük Ölçüde”, %0’ının “Kısmen”, %46,9’unun “Çok az”, %53,1’inin “Hiç” faydalı bulmadıkları görülmüştür. Buradan katılımcıların, Koro Çalışmalarında “Vücut Yumuşaklığı ve Rahatlığını Sağlayıcı Çalışmaların” Tını Elde Etmede Kullanımını faydalı bulmadıkları anlaşılmıştır.

Bununla birlikte, vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaların, bedensel gerginliği ortadan kaldırarak sesin daha yumuşak ve tınlı oluşturulmasına katkı sağladığı, bu yönüyle de koro tınısı elde etmede önemli bir etken olabileceği bilinmektedir.

Tablo 19. Katılımcıların, Koro çalışmalarında “Tek Sesli Egzersizleri/Ses alıştırması” Kullanımını Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	0	0		
Kısmen	0	0	1,37	0,491
Çok az	12	37,5		
Hiç	20	62,5		
Toplam	32	100,0		

Tablo 19’da katılımcıların “Koro Çalışmalarında Tek Sesli Egzersizleri/Ses alıştırması” kullanımının koro tınısı elde etmede faydalı bulmalarına ilişkin verdikleri cevaplar yer almaktadır. Buna göre, katılımcılardan %0’ının “Tamamen”, %0’ının “Büyük Ölçüde”, %0’ının “Kısmen”, %37,5’inin “Çok az”, %62,5’inin “Hiç” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Buradan katılımcıların Koro Çalışmalarında

Tek Sesli Egzersizleri/Ses alıştırılmaları Kullanımını Sağlamaya yönelik çok az ve hiç seçeneklerinde yoğunlaştıkları söylenebilir.

Cevapların çok az ve hiç seçeneklerinde yoğunlaşıyor gözükmesi, katılımcıların Koro Çalışmalarında Tek Sesli Egzersizleri/Ses alıştırılmaları kullanımını faydalı bulmadıklarını göstermektedir.

Tablo 20. Katılımcıların, “İki Sesli Tını Çalışmalarını” Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük Ölçüde	0	0		
Kısmen	0	0	1,46	0,507
Çok az	15	46,9		
Hiç	17	53,1		
Toplam	32	100,0		

Tablo 20’de katılımcıların İki Sesli Tını Çalışmalarını Koro Tınısı Elde Etmede faydalı bulmalarına ilişkin verdikleri cevaplara bakıldığında %0’ının “Tamamen”, %0’ının “Büyük Ölçüde”, %0’ının “Kısmen”, %46,9’unun “Çok az”, %53,1’inin “Hiç” seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Buradan katılımcıların Koro Çalışmalarında İki Sesli Tını Çalışmalarının Kullanımını koro tınısı elde etmek açısından çok az veya hiç faydalı bulmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 21. Katılımcıların “Üç sesli Tını Çalışmalarını” Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	0	0		
Kısmen	2	6,3	3,71	0,728
Çok az	18	56,3		
Hiç	12	37,5		
Toplam	32	100,0		

Tablo 21’de katılımcıların Üç Sesli Tını Çalışmalarını Koro Tınısı Elde Etmede faydalı bulmalarına ilişkin verdikleri cevaplara bakıldığında yanıtların %0’ının “Tamamen”, %0’ının “Büyük Ölçüde”, %6,3’ünün “Kısmen”, %56,3’ünün “Çok az”, %37,5’inin “Hiç” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Buradan katılımcıların Üç Sesli Tını Çalışmalarının Koro Tınısı Elde Etmede kullanımını faydalı bulmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Tablo 22. Katılımcıların, “Kadans Seslendirme Çalışmalarını” Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	1	3,1		
Büyük Ölçüde	2	6,3		
Kısmen	0	0	1,84	0,954
Çok az	17	53,1		
Hiç	12	37,5		
Toplam	32	100,0		

Tablo 22’de katılımcıların “Kadans Seslendirme Çalışmalarını” Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı bulmalarına ilişkin verdikleri cevaplara bakıldığında katılımcıların %3,1’inin “Tamamen”, %6,3’ünün “Büyük ölçüde”, %0’ının “Kısmen” %53,1’inin “Çok az”, %37,5’inin “hiç” seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir. Buradan katılımcıların Kadans Seslendirme Çalışmalarını, çok az faydalı buldukları görüşünde yoğunlaştıkları söylenebilir öte yandan %37,5’lik bir oranın hiç faydalı bulmadığı belirtilebilir.

Tablo 23. Katılımcıların “Pentatonik Dizi Oyunları’nı” Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	10	31,3		
Kısmen	8	25,0	2,78	1,007
Çok az	11	34,4		
Hiç	3	9,4		
Toplam	32	100,0		

Tablo 23’te Katılımcıların Pentatonik Dizi Oyunları’nın Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı bulmalarına ilişkin verdikleri cevaplara bakıldığında katılımcıların %0’ının “Tamamen”, %31,3’ünün “Büyük ölçüde”, %25,0’ının “Kısmen”, %34,4’ünün “Çok az”, %9,4’ünün “Hiç” seçeneklerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Buradan katılımcıların farklı görüşler ortaya koydukları görülmüş, pentatonik dizi oyunlarının koro tınısını elde etmede faydalı bulunmasına yönelik görüşlerin çok az, büyük ölçüde ve kısmen seçeneklerinde dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Olumlu ve olumsuz görüşlerin bulunması Pentatonik dizi oyunlarının katılımcılar tarafından kullanılmış olduğu düşüncesini geliştirmiştir.

Tablo 24. Vücut Kullanımının ve Kadans Kullanımının Yönetilen Koro türüne göre anlamlı farklılık bulunmasını sınavan karşılaştırma testi TUKEY HSD Test Sonuçları

Bağımsız Değişken	Yönetilen Koro (a)	Yönetilen Koro (b)	Anlamlı F. (a-b)	Standart Hata	Sig.
Vücut kullanımı	GSL korusu	Lisans korusu	1,50000(*)	,49574	,026
		Yetişkinler korusu	-,16667	,49574	,987
		Çocuk korusu	1,50000(*)	,43783	,010
	Lisans korusu	GSL korusu	-1,50000(*)	,49574	,026
		Yetişkinler korusu	-1,66667	,65768	,076
		Çocuk korusu	,00000	,61520	1,000
	Yetişkinler korusu	GSL korusu	,16667	,49574	,987
		Lisans korusu	1,66667	,65768	,076
		Çocuk korusu	1,66667	,61520	,052
	Çocuk korusu	GSL korusu	-1,50000(*)	,43783	,010
		Lisans korusu	,00000	,61520	1,000
		Yetişkinler korusu	-1,66667	,61520	,052
Kadans kullanımı	GSL korusu	Lisans korusu	-,63636	,64243	,756
		Yetişkinler korusu	1,03030	,64243	,393
		Çocuk korusu	1,61364(*)	,56737	,039
	Lisans korusu	GSL korusu	,63636	,64243	,756
		Yetişkinler korusu	1,66667	,85227	,229
		Çocuk korusu	2,25000(*)	,79723	,041
	Yetişkinler korusu	GSL korusu	-1,03030	,64243	,393
		Lisans korusu	-1,66667	,85227	,229
		Çocuk korusu	,58333	,79723	,884
	Çocuk korusu	GSL korusu	-1,61364(*)	,56737	,039
		Lisans korusu	-2,25000(*)	,79723	,041
		Yetişkinler korusu	-,58333	,79723	,884

P<0,05

Tablo 24'e göre yönetilen koroya göre farkların, hangi koro eğitimi gruplarında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey HSD testi sonuçlarına göre; yönettiği koro GSL korusu olan koro şeflerinin, lisans korusu ve çocuk korusu yönetenlere kıyasla vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaları kullanımının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yönettiği koro GSL korusu ve lisans korusu olan koro şeflerinin, çocuk korusu yönetenlere kıyasla kadans kullanımının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Buradan Koro şeflerinin vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaları çocuk korolarında kullanmadıkları, Güzel Sanatlar Liseleri ve Lisans korolarında kullandıkları anlaşılmaktadır. Yine buradan Kadans kullanımının Güzel Sanatlar ve Lisans korolarında daha fazla olduğu, Çocuk korosuyla aralarında anlamlı bir farklılık bulunduğu anlaşılmıştır.

Tablo 25. Grup Tını Kullanımı ve SATB Ses Gruplarının Yönetilen Koro Türlerine Yönelik Anlamlı Farklılık Bulunmasına İlişkin Çoklu Karşılaştırma Sonuçlarından Scheffe Test Sonuçları

Bağımsız Değişken	Yönetilen Koro (a)	Yönetilen Koro (b)	Anlamlı Farklılık (a-b)	Standart Hata	Sig.
Grup tını kullanım	GSL korusu	Lisans korusu	,50000	,35215	,576
		Yetişkinler korusu	,83333	,35215	,158
		Çocuk korusu	1,00000(*)	,31101	,030
	Lisans korusu	GSL korusu	-,50000	,35215	,576
		Yetişkinler korusu	,33333	,46718	,916
		Çocuk korusu	,50000	,43700	,729
	Yetişkinler korusu	GSL korusu	-,83333	,35215	,158
		Lisans korusu	-,33333	,46718	,916
		Çocuk korusu	,16667	,43700	,986
	Çocuk korusu	GSL korusu	-1,00000(*)	,31101	,030
		Lisans korusu	-,50000	,43700	,729
		Yetişkinler korusu	-,16667	,43700	,986
SATB kullanımı	GSL korusu	Lisans korusu	,45455	,64187	,918
		Yetişkinler korusu	,45455	,64187	,918
		Çocuk korusu	1,95455(*)	,56688	,018
	Lisans korusu	GSL korusu	-,45455	,64187	,918
		Yetişkinler korusu	,00000	,85153	1,000
		Çocuk korusu	1,50000	,79654	,334
	Yetişkinler korusu	GSL korusu	-,45455	,64187	,918
		Lisans korusu	,00000	,85153	1,000
		Çocuk korusu	1,50000	,79654	,334
	Çocuk korusu	GSL korusu	-1,95455(*)	,56688	,018
		Lisans korusu	-1,50000	,79654	,334
		Yetişkinler korusu	-1,50000	,79654	,334

P<0,05

Tablo 25'e göre yönetilen koroya göre farkların, hangi koro eğitimi gruplarında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi sonuçlarına göre; yönettiği koro GSL korusu olan koro şeflerinin, çocuk korusu yönetenlere kıyasla ses gruplarının birbirlerini dinlemeleri ve gerektiğinde bir ses grubunun önde duyulmasını sağlamaya yönelik tını çalışmaları kullanımının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yönettiği koro GSL korusu olan koro şeflerinin, çocuk korusu yönetenlere kıyasla farklı partileri ikişerli olmak üzere (soprano-Alto veya Tenor-Bas) seslendirerek tını çalışması kullanımının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Burada, çocuk korolarının genellikle tek sesli olması, GSL korolarının ve diğer koroların çoksesli olması bir neden olarak gösterilebilir.

3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR

“Güzel Sanatlar Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Koro Tınısı Elde Etmede Kodaly Yönteminin Kullanılmasına Yönelik Görüşleri Nelerdir?”

Tablo 26. Katılımcıların, Koro Çalışmalarında Kodaly El İşaretlerini Kullanmalarına İlişkin Görüşleri

	F	%	A.O.	S.S.
Tamamen	8	25,0		
Büyük ölçüde	8	25,0		
Kısmen	8	25,0	3,34	1,382
Çok az	3	9,4		
Hiç	5	15,6		
Toplam	32	100,0		

Tablo 26’da Katılımcıların Kodaly El İşaretlerinin kullanımlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında, katılımcılardan %25,0’ı “Tamamen”, %25,0’ı “Büyük ölçüde”, %25,0’ı “Kısmen”, %9,4’ü “Çok az” kullandıklarını belirtmektedirler.

%15,6’sı “Hiç” kullanmadığını ifade etmiştir. Buradan katılımcıların Kodaly El İşaretlerini %75’in üzerinde bir oranla kullandıkları sonucu çıkmaktadır. Bununla birlikte Aritmetik ortalamanın kısmen seçeneğinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Tablo 27. Katılımcıların, Kodaly El İşaretlerinin Kullanımını ”Koro Tınısı Elde Etmede Faydalı Bulmalarına İlişkin Görüşleri

	f	%	A.O.	S.S.
Tamamen	0	0		
Büyük ölçüde	9	28,1		
Kısmen	11	34,4	2,65	1,153
Çok az	4	12,5		
Hiç	8	25,0		
Toplam	32	100,0		

Tablo 27’de Katılımcıların Kodaly El İşaretlerini Koro Tınısı Elde Etmede faydalı bulmalarına ilişkin verdikleri cevaplar yer almaktadır. Verilen yanıtlara bakıldığında katılımcıların %0’ının “Tamamen”, %28,1’i “Büyük ölçüde”, %34,4’ü “Kısmen”, %12,5’i “Çok az”, %25,0’ı “Hiç” seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir. Buradan katılımcıların koro çalışmalarında Kodaly El İşaretlerini Koro Tınısı Elde Etmede kısmen faydalı buldukları görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Tablo 26 ile karşılaştırıldığında %25 oranında tamamen kullanan bulunmasına rağmen faydalı bulan katılımcıların olmaması dikkat çekicidir. Yine iki tablo karşılaştırıldığında

kısmen kullananların oranı %25,0 iken kısmen faydalı bulanların oranları %34,4 büyük ölçüde faydalı bulanların oranı %28,1 dir.

4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN ELDE EDİLEN BULGULAR

“Uzmanların Koro Tınısı Elde Etmeye Yönelik Görüşleri Nelerdir?”

Bu bölümde “Uzmanların koro tınısı elde etmeye yönelik görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmış, uzman görüşleri tablo içerisinde yer almıştır.

Tablo 28. Uzmanların Koro Tınısı Elde Etmeye Yönelik Görüşleri

Uzmanlar	1.Koro tınısını etkileyen etmenler nelerdir?
1	1- Koronun teknik düzeyi (Alınan doğru nefesin doğru olarak kullanılabilmesi, alınan doğru nefesin ses ile bağlantısının olup olmadığı, vokallerin doğru yerde konuşulması gibi) 2- Çoksesli korolarda ses guruplarının sayılarının birbirleriyle uygunluğu 3- Müzikalite duyarlılığı
2	Sağlıklı sesler, duruş, vücut rahatlığı, nefes, ses dengesi, bağırma ya da yumuşak söyleme biçimi, ses çalışmaları, rezonans, entonasyon, homojenlik, diksiyon, artikülasyon, nüans, şarkı seçimi.
3	1. Koro tınısını etkileyen sayısız etmen vardır. Ancak bunları bazı gruplandırmalarda sayabiliriz. A) Koro Eğitici-Yöneticisinden kaynaklanan etmenler. a) Mesleki yeterlilik-yetersizlikler (Müziksel işitme, armoni, form, piyano, kuramsal müzik bilgileri, koro eğitimi-yönetimi, bireysel ve toplu ses eğitimi bilgi ve beceri, balans ayarı yapabilme vb. yeterlilikler) b) Eğitimbilimsel yeterlilik-yetersizlikler (Psikolojik, sosyolojik, aktüel, iletişimsel, güvenilir, adil ve tutarlı kişilik vb. yeterlilikler. B) Koro şarkıcılarından kaynaklanan etmenler. (Odaklanma, dinleme ve balans ayarı yapabilme, bireysel ve toplu ses tekniği edinme ve kullanma, müziksel işitme ve eğitim yeterliliği) C) Koro ortamı ve çevresinden kaynaklanan etmenler. (Çalışma ortamının gürültü ve çevre kirliliği durumu, yardımcı çalgıların temiz ses verebilme durumu, hava durumu, koronun oturuş-duruş düzeni, koro eğitimcisinin koroya uzaklığı, vb. yeterlilikler. D) Koro yapıtından kaynaklanan etmenler. Koro yapıtının armonik ya da polifonik yapısı, öğrenme ve söyleme tekniğindeki zorluk-kolaylık durumu, sözlerin ve dilinin öğrenme ve söyleme zorluğu ve kolaylığı, koro yapıtının form yapısı, uzun ya da kısa, ilginç ya da durağan yapısı vb. durumlar.

Yukarıdaki kaydedilenlere bakıldığında uzmanların koro tınısını etkileyen etmenleri, koronun teknik düzeyi, sesler arasındaki sayısal denge ve ses dengesi, müzikal nitelikler, şarkı seçimi olarak belirttikleri görülmektedir. Ayrıca uzmanlardan biri tınıyı etkileyen etmenleri dört maddede incelemiş, bunları koro eğitimcisi ve yöneticisinden kaynaklanan etmenler, Koro şarkıcılarından kaynaklanan etmenler,

Koro ortamı ve çevresinden kaynaklanan etmenler, Koro yapısından kaynaklanan etmenler olarak sıralamıştır.

Tablo 29. Uzmanların Güzel Sanatlar Liselerinde Verilmekte Olan Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Neler Olduğu ve Koro Tınısının Nasıl Elde Edileceğine İlişkin Görüşleri

Uzmanlar	Koro tınısı elde etmede kullanılan yöntemler sizce nelerdir? Koro tınısı nasıl elde edilir?
1	1- Her çalışmada mutlaka nefes egzersizlerine yer verilmeli 2- Her çalışmada seslendirilecek eserden önce ses egzersizlerine zaman ayrılması 3- Eser içinde geçen sözcüklerden yararlanarak konuşma çalışmalarının yaptırılması. 4- Eserin etkili bir şekilde seslendirilmesi için her koro üyesinin müziği kendi içinde hissedebilmeleri için psikolojik olarak koro şefi tarafından hazırlanması
2	Nefes çalışmaları (uzun, kesik vb.), ses çalışmaları (rezonans, nüans, homojenlik vb.) Sorudaki tüm etkenlere dikkat edilerek koro tınısı elde edilir.
3	Yanıta belirtilen ve ayrıntıda yer almayan diğer etmenlerin her biri için, olumlu sonuca gidebilecek sayısız yöntemlerden en olumularını seçerek uygulamak gerekir. Örneğin; hava koşulları kötü ise uygun koşullar yaratmak, gürültülü ortamı sessizleştirmek, eğiticinin müziksel işitme yeterliliği yoksa yeterliliği olan eğitici yetiştirmek, ses eğitimi ve koroda söyleyebilme becerisi olmayan koro eğitici yerine bu özellikleri bulunan koro eğitimcisine koroyu teslim etmek v.b. sayısız olumsuz yöntemleri olumluya çevirerek koro tınısı elde etmeye çalışmak gerekir.

Uzmanların vurguladıkları konular dikkate alındığında, Koro tınısı elde etmede kullanılan yöntemlerin, nefes ve ses kullanım tekniklerine yer verilmesinin ve koro ile ilgili bütün etmenlerin bu konuyu etkilediğini belirttikleri görülmektedir.

Bu yanıtlara bakıldığında aslında uzmanların bir teknikten değil etmenlerden söz ettiklerini söylemek daha doğru görülmektedir. Anket sorularında verilen ve kendilerine de gösterilen bu yöntemler hakkında herhangi bir açıklama yapmadıkları görülmüştür.

Tablo 30. Uzmanların Güzel Sanatlar Liselerinde Verilmekte Olan Koro Derslerinde Kodaly El İşaretleri, İki Sesli Tını Çalışmaları, Üç Sesli Tını Çalışmaları, Dört Sesli Tını Çalışmaları, Dinleme Çalışmaları, Kadans Çalışmaları, Pentatonik Dizi Oyunları Gibi Yöntemlerin Tamamı Kullanılabilir mi? Sorusuna Yönelik Görüşleri

Uzmanlar	Güzel Sanatlar Liselerinde verilmekte olan koro derslerinde bu yöntemlerin tamamı kullanılabilir mi?
1	Evet rahatlıkla uygulanabilir.
2	Kullanılabilir ancak öğrencilerin yaşlarına ve düzeylerine uygun çalışmalar yapılmalıdır.
3	Ortamı, olanakları ve koro eğitici-yöneticisi bulunan tüm korolarda ve Güzel Sanatlar Liselerinde de bu yöntemlerin tamamı kullanılabilir ve esasen gerekli olanların gerektiği yer ve zamanda kullanılması zorunluluğu gereklidir.

Belirtilen yöntemler arasında Kodaly el işaretleri, İki sesli tını çalışmaları, üç sesli tını çalışmaları, dört sesli tını çalışmaları, Dinleme çalışmaları, Kadans çalışmaları, Pentatonik dizi oyunları sıralanmıştır. Uzmanlardan biri bu konuya yönelik bir açıklama yapmamıştır.

Tablo 31. Uzmanların Kodaly Yaklaşımında Yer Alan Çeşitli Yöntemlerde Kullanılan El İşaretlerinin Koro Tınısı Elde Etmede Başvurulabilir Olmasına Yönelik Görüşleri

Uzmanlar	Kodaly Yaklaşımında yer alan çeşitli yöntemlerde kullanılan el işaretlerine koro tınısı elde etmede başvurulabilir mi?
1	Koro şefinin yaratıcılığına bağlı olarak başvurulabilir.
2	Fonomimi çalışmalarının koro tınısına etkisi olduğunu düşünmüyorum.
3	Kodaly yaklaşımındaki el sinyalleri, ilgi çekmek ve odaklamak gerektiğinde kullanılabilir ancak gereksiz yerlerde kullanılıncaya ters etki yapabilir.

Uzmanlardan biri el işaretlerinin koro tınısına etkisi olmadığını belirtmiştir. Bir diğeri ise gereksiz kullanımında ters bir etki yaratabileceğini belirtmiştir.

Buradan el işaretlerinin uzmanlar tarafından yararlı bulunmadığı ve kullanılmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 32. Uzmanları Koro Tınısı Elde Etmede Özellikle Üzerinde Durulması Gereken Konular Üzerine Görüşleri

Uzmanlar	Koro tınısı elde etmede özellikle üzerinde durulması gereken şeyler nelerdir?
1	Koro üyeleri arasındaki teknik yeterlilik düzeyinin farklı olmaması önemlidir.
2	Sorunun cevaplarının hepsinin üzerinde durulmalıdır. Özellikle de bağırmadan söylenmelidir.
3	Birbirinden bağımsız değil, birbiriyle bağımlı olarak, ilk dört yanıtta sözü edilen her etmen, koro tınısı elde etmek için çok önemlidirler. Buna karşın, tınıyı oluşturacak ana unsurlar olan koro üyeleri ile, koro eğitici-yöneticisinin, önce bireysel sesleri bireysellikten kurtarması, daha sonra dört ses grubunun her birini ayrı ayrı homojen grup sesine dönüştürmesi, ardından kız ve erkek seslerini iki homojen ses grubuna dönüştürmesi, bunun ardından da kız ve erkek seslerini tek bir ses (Koro Sesi) durumuna getirmesi gerekir. Koro tınısı için bu kez armonik tınının elde edilmesi ve bu tınının daha önce elde edildiği varsayılan (Koro Sesi) ile gerçekleştirilmiş olması, ses grupları arasındaki tını dengesinin müzik sanatı kurallarına göre ayarlanması gerekir.

Bir uzmanın koro tınısına yönelik üzerinde durulması gereken konular kapsamında tınıyı oluşturacak ana unsurların koro üyeleri ile, koro eğitici-yöneticisinin, önce bireysel sesleri bireysellikten kurtarması olduğunu belirttiği, daha sonra dört ses grubunun her birini ayrı ayrı homojen grup sesine dönüştürmesinin, ardından kız ve erkek seslerini iki homojen ses grubuna dönüştürmesinin, bunun

ardından da kız ve erkek seslerini tek bir ses (Koro Sesi) durumuna getirmesi gerektiğini vurguladığı görülmektedir. Burada uzmanların seslerin birbirleriyle olan dengesinden yola çıkan ve bu yaklaşıma dayalı olarak tını elde etmeye yönelik çalışmalar yaptıkları anlaşılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, Güzel Sanatlar Liseleri Batı Müziği Koro Derslerinde Koro Tınısı Elde Etmede, görüşlerine başvurulmuş uzmanların ve katılımcıların araştırmada verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara bakıldığında, vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlamaya yönelik çalışmalara yeterince yer verilmediği, katılımcıların bu durumun tını elde etmeye etkisinin olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların verdikleri cevaplardan, Koro çalışmalarında “Tek Sesli Ezgilerin/Ses Alıştırmalarının” öğrencilerin gelişimine olan katkıları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmış, önce tek sesli bir ezgiyi seslendirme konusunda yeterince başarı göstermelerinin daha sonraki çoksesli çalışmalara dayanak oluşturacağı düşüncesinin göz ardı edildiği gözlenmiştir.

Kodaly el işaretleri olarak bilinen fonomimi tekniğini yeterince tanımadıkları, tanıyanların ise sadece el işaretlerini üstünkörü bildikleri uygulama yapmadıkları anlaşılmış, bu işaretlerin tınıya olan etkilerinin olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların iki sesli tını çalışmalarına çok az veya hiç yer vermedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde üç sesli tını çalışmalarında da çok az yer verdikleri ya da hiç yer vermedikleri görülmüştür.

Katılımcıların kadans seslendirme çalışmaları konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Pentatonik dizi oyunları konusunda da yeterli bilgi sahibi olmadıkları ve uygulama yapmadıkları anlaşılmıştır.

Ses grupları arasında yapılan dinleme söyleme etkinliklerinin de yeterince yer almadığı anlaşılmıştır. Aynı zamanda yukarıda sıralanan etkinliklere yönelik yeterince çalışma yapılmadığı, birkaç kişi dışında bu etkinlikleri tanıyan da bulunmadığı gibi, bu çalışmaların tını elde etmede yararlı olduğunu düşünenlerin de çok az olduğu saptanmıştır.

Uzmanların görüşlerine bakıldığında, Sağlıklı sesler, duruş, vücut rahatlığı, nefes, ses dengesi, bağırma ya da yumuşak söyleme biçimi, ses çalışmaları, rezonans, entonasyon, homojenlik, diksiyon, artikülasyon, nüans, şarkı seçimi, müzikalite

duyarlılığı, koronun teknik düzeyi (Alınan doğru nefesin doğru olarak kullanılabilmesi, alınan doğru nefesin ses ile bağlantısının olup olmadığı, vokallerin doğru yerde konuşulması gibi), çoksesli korolarda ses guruplarının sayılarının birbirleriyle uygunluğu gibi. Bir uzman ise özellikle tınıya yönelik etkenler konusunda ayrıntılı bilgi vermiş, bunları;

Koro Eğitici-Yöneticisinden kaynaklanan etmenler,

Koro şarkıcılarından kaynaklanan etmenler.

Koro ortamı ve çevresinden kaynaklanan etmenler.

Koro yapıtından kaynaklanan etmenler olarak sıralamıştır.

Kodaly Yönteminde kullanılan el işaretlerinin koro tınısına etkisinin olmayacağı, ilgi çekmek ve odaklamak gerektiğinde kullanılabilceği ancak gereksiz yerlerde kullanılıncaya ters etki yaratabileceği düşüncelerini ortaya koydukları görülmüştür.

Koro tınısı konusunda özellikle üzerinde durulması gerekenler konusunda, uzmanlardan biri koro üyelerinin teknik yeterliliklerinin farklı olmasının, diğeri ise bağırmeden söylenmesi üzerinde durmuştur. Üçüncü uzman ise, “tınıyı oluşturacak ana unsurlar olan koro üyeleri ile, koro eğitici-yöneticisinin, önce bireysel sesleri bireysellikten kurtarması, daha sonra dört ses grubunun her birini ayrı ayrı homojen grup sesine dönüştürmesi, ardından kız ve erkek seslerini iki homojen ses grubuna dönüştürmesi, bunun ardından da kız ve erkek seslerini tek bir ses (Koro Sesi) durumuna getirmesi gerekir görüşündedir. Koro tınısı armonik tınının elde edilmesi ve bu tınının daha önce elde edildiği varsayılan (Koro Sesi) ile gerçekleştirilmiş olmasının, ses grupları arasındaki tını dengesinin müzik sanatı kurallarına göre ayarlanmasının önemi üzerinde durmuştur.

Bütün bunlar dikkate alındığında, uzmanların özellikle, koro üyelerinin teknik yönlerinin ve yine korodaki teknik özelliklerin bu konuda etkili olduğu görüşünde birleştikleri, tını elde etmeye yönelik işaret ve farklı yöntemleri çok da yararlı bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bununla birlikte, yapılan uygulamalı çalışmaların ve çeşitli etkinliklerin tınıyı sağlamada gerekli olduğu yine bazı yabancı kaynaklarca dile getirilmektedir. Buna

dayanarak, uzmanlardan ve katılımcı koro şeflerinden elde edilen verilerin, tınıya yönelik ek çalışmalara yer vermiyor olmaları nedeniyle konunun yeterince aydınlatıcı bilgiye ulaşılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Buradan, araştırmanın uygulamalı olarak tekrar edilmesi gereği ortaya çıkmış, bu işaretlerin tını üzerindeki etkilerinin daha ayrıntılı bir biçimde ele alınmasının yerinde olacağı anlaşılmıştır. Ayrıca Batı Müziği Koro derslerine yönelik, derslerin kapsamında bulunması gereken entonasyon, tını, artikülasyon, ses eğitimi, temel müzik bilgileri ve şarkı repertuarı gibi konuları da içerisine alan uygulamalı eğitimler verilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y.(2002). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri İçin Koro Ders Kitabı(Hazırlık, Lise I, Lise II, Lise III)*MEB Devlet Kitapları*. Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası.
- Akgül, A. ve Çevik, O. (2003). İstatistiksel Analiz Teknikleri, "SPSS'te işletme Yönetimi Uygulamaları". Emek Ofset Ltd. Ştd., Ankara.
- Apaydın, M. (2014). Dünya Koro Edebiyatının Neresindeyiz? (Türkiye Korolar Şenlikleri Verileriyle), 90. Yıl Müzik Kongresi, Kuruluşunun 90. Yılında Musiki Muallim Mektebi: Cumhuriyetin Müzik Serüveni. Afyonkarahisar.
- Arslan. A. (2005). Müziğe Başlarken “Çocuğum Müziğe Başlıyor”, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Aydoğan, S. (2001). Koro ile Demokrasi Eğitimi. Ankara.Müzik Eğitimciler Derneği Genel Merkezi Yayın Organı.
- Biol, G. (2003). Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu. İnönü Üniversitesi İnönü Üniv. Eğt. Fak. GSEB MEABD. Malatya
- Coşkun, R. ve Altunışık, R. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı.(8. Baskı).Sakarya Yayıncılık.
- Coşkun, R. ve Altunışık, R. (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı.(8. Baskı).Sakarya Yayıncılık.
- Cura, O. (1990). “Ses Türleri Otolarengolijide ve Sanat Dallarında Disfoniler.”
İnternasyonal Sempozyumu Bildirileri: İstanbul
- Çevik, S. (1999). Koro Yönetimi. (1.Baskı).Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Çevik, S. (2013). Koro Eğitimi ve Yönetimi. (1.Baskı).Ankara: Müzik Eğitim Yayıncılık.
- Çevik, S. (1997). Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri, Ankara: Doruk Yayıncılık.
- Çiçek, S. (2000). İlköğretimde Müzik. (1.Baskı).Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Çil, B. (2002). İstatistik. Detay Yayıncılık, Ankara.

- Değer, Atilla Ç. (2012). Çocuk Korolarının Eğitiminde Yen Bir Yaklaşım Olarak Eğitsel Oyun Kullanımının Öğrencilerin Müziksel Erişi Düzeylerine Etkisi” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: G.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Egüz, S.(1976). Toplu Ses Eğitimi I, Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Egüz, S. (1981). Koro Eğitimi ve Yönetimi, Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.
- Egüz, S. (1999). Toplu Ses Eğitimi I. (1. Basım). Ankara: Doğu Matbaacılık.
- Erinç, M. Sıtkı, (1998).Sanat Psikolojisine Giriş, Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Ersoydan, M. (2009). Çağdaş Türk Koro Müziği Dağarının Müzik Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dallarında Yer Alma Durumu. Yüksek Lisans Tezi. Burdur.
- Gökçe, M. (2010) Koro Dizilişlerinin Müziksel Sonuçlara Etkisi Yüksek Lisans tezi: Adana
- Gül, G. (2000). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Koro Derslerinin Değerlendirilmesi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi: Bursa.
- İçli, S. (1998). İnsanın Vasıf Dokusunun Geliştirilmesinde Müziğin İşlevi, I. Müzik Kongresi Bildirisi Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü: Ankara.
- Karahasanoğlu, Yavuz (2016) Müzikte Araştırma Yöntemleri. İTÜ Türk Musikisi Yayınları 7: İstanbul
- Kumar, R. (1999). Research Metodology: A Step-By-Step Guide For Beinners. (2. Baskı). İngiltere: Sage Publication
- Kütahyalı, Ö. (1981). Çağdaş Müzik Tarihi, Varol Matbaası: Ankara.
- MEGEB (2009) Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Güzel Sanatlar Lisesi Batı Müziği Koro Eğitimi Dersi Öğretim Programı, Ankara.
- Munch, C. (1990). Ben Bir Orkestra Şefiyim, Afa Yayınları, İstanbul.
- Nart, S. D. (2010). Deşifre Şarkı Söyleme ve Koro Eğitimine Katkıları. Mehmet Akif Ersoy Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ISSN:1309-1387

- Okatan, İ. (2001). I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Baskı. Ankara.
- Otacıoğlu, S. (2008). Müzik Psikolojisinin ABC'si, (I. Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Orkestra Aylık Müzik Dergisi (1964). İstanbul Konservatuvarı Şehir Orkestrası Organi, Yıl:2 Sayı:11, İstanbul: Çeltüt Matbaacılık Koll. Şti.
- Sarıçiftçi, A. (2001). I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu. Ankara.
- Say, A. (2000). Müzik Tarihi.(4. Baskı), Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2005). Müzik Sözlüğü.(2. Baskı), Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayıncılık.
- Sun, M. (1969). Türkiye'nin Kültür, Müzik, Tiyatro Sorunları, Ankara: Ajans Türk Kültür Yayınları.
- T.C. Resmi Gazete, 20 Haziran 1993, Pazar, sayı:21613, Ankara:(Yürütme ve İdare Böl.), s2'den
- Tarman, S. (2006).Müzik Eğitiminin Temelleri, (1.Baskı) Ankara: Müzik Eğitimi Yayıncılık.
- Türkmen,E. F. (1999).Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki Ses Problemleri. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Türkmen,E. F. (2016a).Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri, (2.Baskı) Ankara: Pegem Akademi
- Türkmen, E.F. (2016b)Yayımlanmamış Koro Eğitimi ve Yönetimi Ders Notları
- Uçan, A. (1994).Müzik Eğitimi: Temel kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar. (1.Basım), Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (1997).Müzik Eğitimi: Temel kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan,A. (2001). İnsan, Müzik ve Koro Eğitiminin Temelleri, I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu, Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi.
- Uluç, M.(2002).Müzik İşaretleri ve Terimleri Sözlüğü. Yurt Renkleri Yayınevi. Ankara.

Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi (SPSS 10.00-12.0 For Windows). Detay Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, V. ve Koç, T. (2006).Müzik Felsefine Giriş, Ankara: BağlamYayıncılık.

Yükrük, S.(1997).Gazi Üniversitesi Gaz Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü 1. Sınıf Öğrencileri Ses Ve Konuşma Özellikleri Yüksek Lisans Tezi (Müzik Eğitimi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

İnternet Kaynakları

Akgün, G. (2006).Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/pauefd/article/viewFile/5000056232/5000053441>

Erişim Tarihi: 07.09.2017

Kaya, G.(-)Güzel Sanatlar Liseleri' nin Kuruluş Amaçları ve Bugün İçinde Bulunduğu Durum

<https://www.academia.edu> Erişim Tarihi: 07.09.2017

EKLER

EK 1. Anket

AÇIKLAMA

Bu anket, “Koro Tınısı Elde Etmede Kullanılan Yöntemlerin Koro Şeflerinin Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi” konulu yüksek lisans tezine veri toplamak üzere hazırlanmış olup, elde edilecek verilerden koro derslerindeki tını çalışmalarını değerlendirmek amaçlanmıştır. Vereceğiniz bilgiler, ülkemiz korolarının tını niteliğini arttırmaya yönelik çalışmalara katkıda bulunacağından sağlıklı sonuç elde edilmesi açısından önem taşımaktadır. Teşekkür ederim.

Melike BOZKUŞ

Sorular

- 1) Mezun olduğunuz okul
 - a) Eğitim Fakültesi
 - b) Güzel Sanatlar Fakültesi
 - c) Konservatuvar
 - d) Diğer

- 2) Eğitim durumunuz
 - a) Lisans
 - b) Yüksek Lisans
 - c) Doktora/Sanatta Yeterlik
 - d) Başka(Belirtiniz)

3) Yönettiğiniz-Çalıştırdığınız Koro

a) Güzel Sanatlar Lisesi

b) Lisans Korosu

c) Yetişkinler Korosu

d) Çocuk Korosu

e) Başka (Belirtiniz) polifonik gençlik korosu

4) Koro çalışmalarınızda “Vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaları” kullanıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

5) Koro çalışmalarınızda kullanılan “Vücut yumuşaklığı ve rahatlığını sağlayıcı çalışmaları” tını elde etmede yararlı buluyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

6) Koro çalışmalarınızda “Tek sesli egzersizleri/ses alıştırmalarını” kullanıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

7) Koro çalışmalarınızda “Tek sesli egzersizleri/ses alıştırmalarını” koro tınısı elde etmede yararlı buluyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

8) Koro çalışmalarınızda “Curven (Kodaly) El işaretlerini” kullanıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

9) “Curven (Kodaly) El işaretlerini” koro tınısı elde etmede yararlı buluyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

10) Koro çalışmalarınızda “iki sesli tını çalışmaları” nı kullanıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

11) “İki sesli tını çalışmaları” nı koro tınısı elde etmede yararlı buluyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

12) Koro çalışmalarınızda “üç sesli tını çalışmaları” nı kullanıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

13) “Üç sesli tını çalışmaları” nı koro tınısı elde etmede yararlı buluyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

14) Koro çalışmalarınızda “Kadans seslendirme çalışmalarını” kullanıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

15) “Kadans seslendirme çalışmalarını” koro tınısı elde etmede yararlı buluyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

16) Koro çalışmalarınızda “Pentatonik dizi oyunları” kullanıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

17) “Pentatonik dizi oyunları” nı koro tınısı elde etmede yararlı buluyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

18) Derslerinizde, ses gruplarının birbirlerini dinlemeleri ve gerektiğinde bir ses grubunun önde duyulmasını sağlamaya yönelik tını çalışmaları yapıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

19) Derslerinizde seslendirdiğiniz eserdeki farklı partileri ikiyeşerli olmak üzere (soprano-Alto veya Tenor-Bas) seslendirerek tını çalışması yapıyor musunuz?

a) Tamamen b) Büyük Ölçüde c) Kısmen d) Çok Az e) Hiç

20. Derslerinizde aşağıdaki çalışmalardan en sık yaptığımız çalışmaları işaretleyiniz.

ı) El İşaretleri

a) Her ders b) Arada bir c) Hiç

ıı) İki sesli tını çalışmaları

a) Her ders b) Arada bir c) Hiç

ııı) Üç sesli tını çalışmaları

a) Her ders b) Arada bir c) Hiç

ıv) Dört sesli tını çalışmaları

a) Her ders b) Arada bir c) Hiç

v) Dinleme Çalışmaları

a) Her ders b) Arada bir c) Hiç

v1) Kadans Çalışmaları

a) Her ders b) Arada bir c) Hiç

v11) Pentatonik dizi oyunları

a) Her ders b) Arada bir c) Hiç

EK 2. Uzmanlarla Yapılan Görüşmede Sorulan Sorular

GÖRÜŞME SORULARI

1. Koro tınısını etkileyen etmenler nelerdir?
2. Koro tınısı elde etmede kullanılan yöntemler sizce nelerdir? Sizce koro tınısı nasıl elde edilebilir?
3. Güzel Sanatlar Liselerinde verilmekte olan koro derslerinde bu yöntemlerin tamamı kullanılabilir mi?
4. Kodaly Yaklaşımında yer alan çeşitli yöntemlerde kullanılan el sinyallerine koro tınısı elde etmede başvurulabilir mi?
5. Koro tınısı elde etmede özellikle üzerinde durulması gereken şeyler nelerdir?